

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 257

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 k 40 f

BIRDTESEK:

3-basabos postán egy évre 20 ft.
minden következőnél 16 ft. 100 f

Szülter ára 40 ft. 100 f

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 14.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolkk: Egy magyar delegátus uti jegyzetéből.
Konyhakertészet Aradon.
Véres tüntetések Berlinben.
Nem lesz létszámamelés.
Zilahy Gyula visszavonul?
Merénylet egy kisleány ellen.
Csalással vadolt színésznő.
Kócián aradi szerelme.
A szerelem vége.
A leányrablás ellen.
Ujság és ujságíró.
Amiről beszélnek.
Tárca: Két centime. Irta: Albert Francheville.

Egy magyar delegátus uti jegyzeteiből.

Arad, január 13.

Póla.

Bekanyarodtunk a nagy világító-torony mellett s ránk meredtek a sziklás partokon a nagy földhányások, a melyek mögött a legszélsebb fortification-ok várják a tengeri ellenséget. S mialatt mellettünk a fekete frakkos sorhajótsztek zümmögtek az ilyen erődítések megdöböntő jelentőségéről, a portarturi tapasztalatokról és meg mit tudom én miről, akkor jutott eszembe megkérdezni, hogy: valójában miért is megyünk mi Póla? Az egyik delegátus-társamnak erre — jó ebédutáni hangulatban — volt egy adomája.

— Papi bácsi szörnyűködve tapasztalta, hogy a fia milyen sok pénzt költ egy orfeum-nőre. Mikor már nem győzte a sok adósságot kifizetni, a sok sürgönyre a pénzt küldeni, fölment maga is Pestre, abba az orfeumba, a hol ez a hölgy szegődve volt. Megkérdezte a

pincér által, hogy mennyiért adna neki egy csókot. Az orfeumos hölgy furcsállotta a kívánságot, de megszabta az árát. Papi bácsi odamegy. Leszúrja a bankót. Leül a hölgy mellé. Fölteszi a szemüvegét s azzal egész közelről kezdi vizsgálni a dáma ajkát. Ez így tartott vagy öt percig. „No, nem csókol meg?” Kérdezte a Frizzi. „Eszembe sincs”, mondotta az öreg. „Csak látni kívántam a kis gödröt, amelybe nekem annyi vagyonom süllyed el.” Hát mi is csak azt a viztőcsát nézzük meg, a melybe minden esztendőben annyi milliókat hordunk, — mondta a delegátus-társam.

Csak azt tudnám, hogy kinek okozunk vele gyönyörűséget! Meg az osztrák hiúságnak se nagyon. Sovány, igen sovány az osztrák tengeri dicsőség. Egy Tegethoffja és egy Lissája. Ahogy a Marine-Muzeumon keresztülvezetnek, egyebet se hall az ember ennél a két szónál. A mi egyéb van, földrajzi meg természettudományi kutatások emléke, a melyekhez aligha kell olyan sok hajópáncél, meg torpedó. A sok millió, meg milliárd arra való, hogy újabb Tegethoffnak egy újabb Lissára adjunk alkalmat, hogy a tengerészeti muzeum még néhány szobával s pár tucat ereklyével kibővüljön? Aztán mi haszna volt Lissának? Azért az olaszoké nemcsak Velence, Lombardia, de az övék az a darab partvidék is, amely a mapán Ausztriáé, meg egy csöpp Magyarországé, sőt az övék Póla is. A Marine-stadt azokon a házakon kívül, a melyeket a tengerészeknek építettek, olyan olasz, hogy gyönyörűség látni. Tudniillik nekünk gyönyörűség; akik ennek révén így vizsgálgatódunk: ha már nincsen magyar

hadikikötő, nincsen osztrák se. A falakon még az utolsó képviselő-választás plakátai. „Lavoratori! Votate pe...” A jelölt nevére már nem emlékszem. Hanem német szóval egyik jelölt se szólt a választókhoz. Pedig magunkról tudjuk, a választásokon szólal meg a nép lelke.

„Hátha olyan nagyon olasz ez a föld, — mondotta valaki, aki előtt ezekben elsőhajtoztam, — akkor ép azért szükséges a tengerészet szervezése, hogy Itália valahogy ne találja egészben elvenni.” Elvenni? Ezt a népet? A német élelapok Olaszországot a borraivalók országának nevezték el. Ez egy kissé erős csufnév. De az bizonyos, hogy ez a nép, különösen az északi, tud legjobban alkalmazkodni az önzéséhez s lelkét az anyagi érdekléshez simítani. Mélyen befuródott az emlékembe egy apró jelenet. A Habsburgon, vagy a Kronprinzen jártunk, vagy egy harmadik vashajón, s a vezető tengerésztiszt az altisztek készségét akarta ragyogtatni. Megszólította az elébe botló tengerész-altisztet: mondja el a lissai ütközetet. A fiu pedig szabályszerűen, előírásos lelkesedéssel elzengte: hogy a mi hajóink, a nagy admirális parancsnoksága alatt, mint fogták közre a Ré d' Italiát és milyen ádázul megsemmisítették az olasz flottát. Ragyogott a szeme, amikor az olaszok vereségéről beszélt. Helyes; hogy hívják őnt, derék ember? Sebastiano Colpi a neve, s Gorizza-ból való, amit az osztrák mappákon Görznek neveznek. Ej, ej, Sebastiano Colpi, aki a neved után olasz vagy, — nem érezel te valami furcsát, amikor az osztrákok nevében mienk-et mondasz és a legyőzött olaszokat azok-

Két centime.

Irta: Albert Francheville.

(Az adóhivatal pénztárában. A pénztáros kopasz, mogorva s szemtelen arcú ember. Bejön Tom Lapoire, akin meglátszik, hogy rossz kedve van s szeretne valakivel összeveszni. Puskaporazag van a levegőben!)

Tom: Jó napot, uram.

(A pénztáros úgy tesz, mintha semmit sem hallott volna. Teljesen elvan foglalva három szám összeadásával.)

Tom (dühösen): Jó napot, uram!

A pénztáros (hanyagul): Jó napot... Várjon egy percig.

Tom (nem szól semmit; leül egy székre s dudorászni kezd)

A pénztáros (husz perc múlva): Rendszeresére állok...

Tom (tovább dudorászgat, természetesen most már igen közönyös arccal.)

A pénztáros: Rendszeresére állok!... Uram!... (kiáltva): Uram!!

Tom (szeliden, vidáman): Nem vagyok siket.

A pénztáros: Nos, mit csinál ott?

Tom (mosolyogva, hidegvérel): Várok.

A pénztáros: Mire?

Tom: Arra, hogy az adómat kifizethessem.

A pénztáros: No hát fizessen, nincs időm önre várakozni.

Tom: Nem baj, — van nekem... Ha tetszik, várhatok még tovább is... (A pénztáros dühbe jön s káromkodni kezd... Tom vállat von): Kérem ne káromkodják, — hátha belép egy hölgy...

A pénztáros: Fizet vagy nem?

Tom: Komolyan? Nem zavarom?... No akkor fizetek. — (Előveszi az adókönyvét s a tárcáját. Tehát 73 frank 33 centime-mel tartozom, ugy-e? Ime 73 frank 35 centime...)

A pénztáros: Itt a nyugta.

Tom: Köszönöm.

(Tom out marad a pénztár előtt, míg a pénztáros elereszi a pénzt.)

A pénztáros: Mi vár?

Tom: Mit várok?... A pénzümet, teringettét!

A pénztáros: Micsoda pénzt?

Tom: Igen a pénzümet: két centime még visszajár.

A pénztáros: De azt nem szoktuk visszazadni.

Tom: A szokásokkal nem törődöm. Volt nekem már külön emberekkel is dolgom mint őauel. Tartozik két centimommal s ez a két centime nekem kell!

A pénztáros: Ugyan! még senki sem kérte vissza!

Tom: Mit törődöm én másokkal!... Nekem feleségem van és gyermekeim vannak, én nem tehetem azt, hogy többet fizessek, mint amennyivel tartozom; én nem azért keresem fáradsággal a pénzt, hogy önök elmulasák, vagy eljuttassák a lóversenyen, vagy hogy félvilági hölgyeket az én költségemen tartsanak ki!

A pénztáros: Ön tréfál kedves uram!

Tom (rúszkén): Én nem szoktam tréfálni, csak velem egyenrangú urakkal! Fizessen!

A pénztáros: De nincs apró pénzem.

Tom: Ha nincs, hát keressen!

A pénztáros: De ilyen csékélység miatt nem hagyhatom itt a pénztárt.

Tom: No ilyen kaliberű embert, mint ön, még sohasem láttam a kishivatalnokok között!

A pénztáros: Hallja, ilyen hangon velem ne beszéljen, én tisztességes ember vagyok!

Tom: Tisztességes?! Hahaha!

nak szólítod? Nem esik neked furcsán, hogy azon a győzelmen ujjongasz, amely ha nincsen, te nemcsak az olasz nemzetiségnek, hanem az olasz hazának is tagja lehetsz? Bizonyos, hogy Sebastiano Colpi nem gondolt ilyesmire. Nemcsak azért, mert a katonai fegyverem még a rejtett aszümükedésben is tiltja a hűtlenséget, hanem mert az olasz az osztrák lobogó alatt is békén megvan, amíg itt jól élhet; s nem vágyik a Viktor Emánuel jogarára, amely sem a borraivalóit nem szaporítaná, sem a potentáját nem tenné izesebbé. Beszélhetnek az irredantizmusról, ezt a népet nem kell vashajókkal, a port-arturiakhoz hasonló erődítésekkel az osztrák-magyar birodalomhoz cövekelni.

Mi pedig, kurucokból lett magyar delegátusok, már egészen ilyenek lettünk, mint ez az osztrákká fegyvermezett olasz fiú. A nézők, az újságok kíváncsian lesnek az arcunkra: vajjon nem dobban meg a szívének, amikor annyi mindent megszavazunk, tárgyalunk, ami ellen azelőtt olyan tüzes lélekkel dolgoztunk? Nem kényelmetlen legalább, hogy mind bevesszük és hirdetjük, ami annyira tótágast áll a régi programunk mellett? Nem. Mi se, az ország se tehet jobbat. Igaz, hogy a szabadelvű párt is ezt mondta; de csak nem támaszthatjuk föl e önek erejével a szabadelvű pártot, mert kiderült, hogy nekik volt igazuk? . . .

Azonban valamiről megis szerettük volna látni, hogy az osztrák-magyar haditengerészetben, a magyar milliárdok ellenében, van valami magyar is. Az arzenál parkjában a Tegethoff-szobor fölírása pláne csak osztrák haditengerészetéről meg csak a császárról szól; magyar betűnek, magyar nyomnak sehol semmi jele. Legalább valamit, amit vívmánynak mutathassunk, ha hazatérünk a választók előtt beszélünk a pólai kirándulásról!

Hát mutattak magyar nyomot is. Az arzenál hosszú kerítésének legvégén, magaslapon van a *K. u. K. Marine-Kirche*. Az alacsony tornyu szögletes templom

A pénztáros (kimereszi a szemét s felugrik): Hallgasson, szemtelen!

Tom: Ha nem kapom vissza a két centime ot, följelentem önt csalás miatt. Mert ez közönséges lopás, amit ön elkövet; igen, közönséges lopás, melyre a törvénykönyv szigorú büntetést szab!

A pénztáros: Hagyjon engem békében! Takarodjék!

Tom: Még gorombáskodik is . . . Figyelemzetem, hogy ezzel csak súlyosítja a bűnét! Utoljára kérdem, visszaadja vagy, nem azt a két centime ot, melyet jogtalanul megtartott?

A pénztáros (ordítva): Nem! Nem! Nem!

Tom: Ne ordítson annyira. Ismétlem, hogy nem vagyok siket! Nem szükséges, hogy ön ilyen csekélyesség miatt megveszessen . . . Tehát nem adja vissza a pénzemot? No jó, — lássa a következményeket! (Az a tő felé indul)

A pénztáros (nyugtalanodva): Hova megy?

Tom (mosolyogva): Megyek, megiszom egy pohár sört! . . . Mert ön talán csak nem olyan ostoba, hogy azt higye, hogy én két centime miatt csapok ily nagy lármát . . . Az orvosom azt mondta, hogy az egészségem érdekében okvetlenül szükse gom van mindennap egy kis izgalomra. Nagyon meg vagyok önnel elégedve, uram, nem is reméltem, hogy ilyen szépen el tudunk egymással veszekedni. Is ten önnel, uram! (Megelégedetten dudorászva elmegy.)

egyik falában arany-írással márványtábla van. A király állította oda, azoknak a tengerésztiszteknek emlékére, akik Tilucsinél, a boxerlázadás ideje alatt elesetek. A király által meggyászolt áldozatok között van egy magyar név is: Pap Lajos, a kolozsvári fiú, a szerencsétlen tengerész-hadapród neve.

... Mindaz, amiben Magyarországnak a haditengerészethez köze volt, benn volt, képviselve volt a tengerész-kápolnában. A szegény Pap Lajos, aki a magyar véráldozatot jelentette és mi, akik a magyar milliókat megszavazzuk ennek a tengerésznek.

Konyhakertészet Aradon.

Érdekes reformterv.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Ma délelőtt a gazdasági szék Lőcs Résző tanácsnok elnöklésével ülést tartott. A szokásos havi ülés tárgysorozata ezúttal egy olyan perspektíva megnyitására hívta meg a gazdasági szék tagjait, amely a polgárság minden rétegének érdekébe ezer és ezer szállal fog belekapcsolódni és ha a mai ülésen felvetett idea megvalósulását a közérdeknek szemmel tartásával, minden magánaspekuláció eleve kizárásával fogja megoldani a közgyűlés, akkor megtette az első lépést annak bebizonyítására, hogy Aradváros közigazgatása valóban az egész polgárság javát munkálja s megéri azt a rengeteg összeget, melyet ez az agyonsanyargatott lakosság rá költ.

Arad városának 6000 holdnyi első osztályú földbirtoka van. Ez a terület 800 parcellára van osztva. A parcellák 1—5 és 10 holdnyi nagyságúak, amelyek körülbelül 800 bérletnek vannak haszonbér fejében művelésre átadva.

A város, a szabályrendeletnek megfelelőleg, rövid lejáratu bérleti szerződéseket kötött csak bérletivel, nyilvános árlejtés útján. A város közönségének a haszonbérből befolyó összegeken kívül egyéb haszna ebtől az üzleti viszonyból nem volt.

A gazdasági szék mai ülésén azonban a városi gazdálkodásnak ezt a módját revízió alá vették és egy reformtervezet körvonalait rajzolták meg.

A gazdasági szék ugyanis a bérleti szerződések idejét meg akarja hosszabbítani. És ebben az a cél vezeti, hogy ezáltal az élelmi cikkek magas árait tömeges termelés által redukcionálisan befolyásolja.

Az a bérlet, aki hosszabb időre, például tizenöt husz esztendőre van odakötve a földhöz, feltétlenül racionálisabban, belterjesebben gazdálkodik, mint az, aki még afelel sincs bizonyosságban, vajjon három-négy év múlva nem másnak kell-e átadni azt a földet, melyhez ő három évig a gazda lelkének minden szálával oda se fűződött. Rövid idejű szerződések mellett a föld annyira elhasználdik, hogy valósággal belepusztul a megművelésbe és néhány évtized alatt Arad város 6000 holdas birtoka kiszilpolyozott, kizsárolt, értékéből vesztett birtokká devalválódik.

A gazdasági szék nemcsak ebből a nézőpontból mérlegeli a hosszú lejáratu szerződés mellett bérletrendszer előnyeit.

Felakarja használni a közéletmezés olcsóbbá tételére. Azt fogja javasolni a közgyűlésnek, hogy csak azzal a bérlettel köthessen a város hosszú lejáratu szerződést, aki kötelezi magát arra, hogy a bérlet föld egy részén konyhakertészetet, gyümölcsészetet, méhészetet, vagy bortermelést üz. Ezáltal körülbelül nyolcszáz

termelő terméke áll a nagyközönség rendelkezésére egyszerre s ez a tömeges kínálat azonnal érezhető módon befolyásolja az áralakulást.

Ezzel a város eléri azt is, hogy a magyar gazdák megbarátkoznak a szezon élelmicikkek termelésével s ezzel nemcsak a közönségnek, hanem a gazdáknak érdekelt istápolja.

A parcellák jó nagy része 10 holdas terület. Ekkora területen hosszú lejáratu szerződés mellett a gazda építkezni, tanyát ver, investál. Ezzel együtt jár az intenzívebb állat és baromfi tenyésztés. Ha néhány száz baromfitenyésztő fajterméke kerül a piacra, akkor még az export sem verheti oly magasságra a baromfi árakat, mint az ma történik.

Számtalan előnye ennek az eszmének az első pillanatra szembeötlő. Már maga a parcellázás a rövid lejáratu szerződés mellett felszoktette például a IV. választó kerületben, Gáiban a választópolgárok számát hatvanról négyszázra. Ez egyszersmind 400 adófizetőt is jelent.

Hogy a terv alapos előkészület után kerüljön a közgyűlés elé, január 20-ikán a gazdasági szék újból ülést fog tartani és az addig megteendő tanulmányok alapján formálja meg javaslatát.

A közgyűlésnek módjában van a hosszú lejáratu szerződésekkel való operálást kimondani, mert erre neki az 1886. évi XXII. törvények 120. szakasza módot ad.

Ha azonban a közgyűlésnek aggályai lennének ezen szakasz és a városi szabályrendelet idevágó intézkedései között mutatkozó eltérések miatt, akkor ebben a nagyhorderejű akcióban még a szabályrendelet módosításától sem szabad visszalátnia.

Véres tüntetések Berlinben.

Harc a választói jogért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 13.

Az általános választói jog kivívásáért inszenált berlini tüntetések vasárnap és ma tetőpontjukat érték. A Friedrichsgracht mellett a Gertraude-híd közelében komoly összeütközésre került a sor, mely alkalommal többen megsebesültek. A Friedrichsstrassen délután fiatal emberekből álló nagyobb csoportok vonultak fel és alá, melyek lármázva Bülowot gyalázták, a lovas- és gyalogrendőrség azonban kivont karddal szétkergette. A csoportosulások este felé csökkentek, összesen öt-hat helyen került összeütközésre a sor, melyeknél több rendőr és több tüntető megsebesült. Néhány helyen a tömeg megakart akasztani az omnibusz és közúti vasút forgalmát, de sikertelenül.

Távirataink a következők:

Vasárnap este teljes nyugalom volt, csak 8 óra tájban volt újabb tüntetés, melynek következtében többeket letartóztattak. A Friedrichsgracht összehúzásánál két revolverlövés történt, az egyik egy házból, a másik a tömegből. Megállapították, hogy a rendőrség nem lött.

Berlinben nyolc, a környéken tizennégy szociáldemokrata népgyűlés volt, amelyeken határozati javaslatokat fogadtak el oly tartalommal, hogy az általános és egyenlő választójog életbeléptetését követelik. A népgyűlések után a résztvevők zárt sorokban a város központja felé vonultak, a rendőrség azonban utjukat állotta és így aránylag csak igen kevesen juthattak a királyi palota közelébe, valamint az Unter den Linden nevére. A rendőrség nagy készültséggel akadályozta meg a tüntetők tova-

vonulását, akik munkásdalokat énekelve, a választójogot éltették, később azonban lassan szétoszlottak, bár több ízben ugylátszott, hogy már már összeütközésre kerül a sor. Délután 2 óráig a rendet sehol sem zavarták meg.

A szociáldemokraták 600 pénztárhelyükről indultak el zárt csoportokban a gyülekezési helyekre, amelyek csakhamar megteltek. A gyűlések után tíz nagy menet indult a belváros felé, főleg a királyi palota környékére. A tüntetők a munkásmarssellaiset énekeltek és a birodalmi kancellár ellen tüntettek. Számuk mintegy 30.000 volt. A tömegeket végül többkevesebbá bajosan sikerült szétszórni. Délután a Spittelmarkt nevű téren komolyabb véres kimeneteli összeütközésre került a sor. A képviselőház, a birodalmi kancellár palotája és a királyi palota védelmére különös intézkedések tettek és e környékét a forgalom elől elzárták.

Ujabb távirat jelenti: Az első véres összeütközések ma délután fél kettő felé egy a kastély közelében lévő negyedben keletkeztek. Itt csaknem egyidejűleg két nagy menet, körülbelül kétezer ember jött. A tömeg nem engedelmeskedett a rendőrség intézkedéseinek, mely vissza akarta szorítani, ellentállt, bömbölt és ordított. Egy lovasrendőrnek a lovát megállították és a rendőröket visszaszorítani igyekeztek. Erre parancsot adtak, hogy a fegyvert kell használni. A tüntetők egyrészt egy mellékutcába szorították, amikor hirtelen egymás után két lövés hallatszott. Az egyik lövés egy házból, a másik a tömegből jött. A zavar elérte tetőfokát. Két rendőr a harcban már megsebesült, a többiek pedig elkeseredetten a legnagyobb dühvel kardlapozták a tüntetőket. Vad zűrzavar és tolongás támadt, melybe ártatlan járókelőket is belesodortak. Egy ember tolongás közben egy hidról a vízbe esett. Állítólag ijeatében ugrott a vízbe. A rendőrség kimentette és letartóztatta.

Egy másik távirat jelenti:

Kapcsolatban a szociáldemokrata-párt tegnap megtartott tiltakozó gyűlésével, tegnap nagy tüntetések voltak Berlin utcáin, miközben itt-ott összeütközések fordulak elő a tömegek és a rendőrök között. A sebesültek számát még nem állapították meg véglegesen, de egybehangzó jelentések azt mondják, hogy harminc tüntető és ezenfelül két rendőr jelentékeny sérülést szenvedett.

A képviselőház ülése. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnökölt. A megnyitás után Hoitsy Pál pénzügyi előadó beterjesztette az 1908. évi költségvetést. Elfogadták ezután harmadszori olvasásban az aninai és stájeriaki iskolák költségéről szóló törvényt. Áttértek ezután a kiegyezési végleges törvényekre. A tulajdonképeni kiegyezési törvényt világyorsan, felszólalás nélkül elfogadták — husz képviselő jelenlétében. Hoitsy Pál előadó elfogadásra ajánlja a gőzhajózási adó eltörléséről szóló törvényt. A javaslatot általánosságban vita nélkül elfogadták. A részleteknél sem volt felszólalás.

Felszólalás nélkül fogadták el általánosságban és részleteiben is a kétszeres megadóztatás elkerüléséről szóló pénzügyi egyezményt. Következett az államadósságokhoz fizetendő évjáradékról kötött kölcsöntörvény a magyar blokkkonverzió. Felszólalás nélkül általánosságban és részleteiben is elfogadták. Gyors egymásutánban, felszólalás nélkül tárgyalták le ezután a vasúti üzemrendtartásról szóló javaslatot, a pénzügyminiszter jelentéseit, a német kereskedelmi

szervezés pótlékát, azután a Fejérváry-kormány által kötött kereskedelmi szerződéseket. Szűnet után leárgyalták a napirendre tűzött különféle helyiérdekű vasutakról szóló törvényjavaslatokat és jelentéseket. Ezzel az ülés véget ért.

Nem lesz létszámemelés.

Wekerle nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 13

Ma illetékes helyről kapunk megnyugtatót arra nézve, hogy a katonai létszámemelés egyelőre nem kerül a delegáció munkaprogramjába és hogy a katonatisztek fizetésének felemelése a mai viszonyok között nem aktuális. Alább olvasható egy osztrák előkelő lapnak biztos forrásból nyert értesülése, továbbá Wekerle miniszterelnök és a honvédelmi miniszter nyilatkozata, amelyek alkalmasak arra, hogy az ország felizgatott közvéleményét, ha rövid időre is, lecsillapítsák.

Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse esti lapja a következőket írja: Vezető katonai körökben az a vélemény, hogy a katonai kérdések most nem aktuálisak. A paktum is úgy szól, hogy először a kiegyezés, azután a választói reform oldandó meg. Az új választói jog alapján összeülő parlamentre vár majd a katonai kérdések rendezése, ez azonban nem akadályozza annak, hogy az osztrák és magyar kormányok között érintkezés legyen, hogy a katonai kérdések megoldására megfelelő bázis készíttessék elő. A kilences bizottság programja ez idő szerint félre van tolvá, mert a hadügyi vezetőség a katonai kérdések parciális megoldásával nem érheti be. Ha a katonai kérdések megoldására kerül a sor, akkor az egész komplexum veendő tekintetbe, amelybe a katonatisztek fizetésemelésének ügye nem tartozik. Ez kizárólag anyagi kérdés, de remélhető, hogy rövid idő alatt sikerülni fog kompromisszum útján megállapodásra juttatni e kérdést a delegációban.

A Presse e közleménye úgy látszik félhivatalos felelet a bécsi sajtóban a katonai kérdésekről legutóbb megjelent cikkekre. Így a Zeit tegnapi számában is foglalkozik egy cikk a katonai kérdésekkel és a többiek közt azt mondja, hogy a magyar kormány terve szerint a delegáció legközelebbi ülészsaka tavasszal, május havában Budapesten lesz.

A képviselőház folyosóján megkérdezték erre nézve Wekerle Sándor miniszterelnököt, aki határozottan kijelentette, hogy a Zeit közleménye nem felel meg a valóságnak. A magyar kormánynak egyáltalában nincs szándékában májusra új delegációs ülészsakat összehívni.

Egy hírlapíró megkérdezte e tárgyban Jekelfalussy Lajos honvédelmi minisztert, aki szintén megcáfolta a cikk állításait. A miniszter azután érdekesen nyilatkozott a katonai kérdésekről.

— Ami a katonatisztek fizetésemelésének ügyét illeti, ugymond Jekelfalussy, ez sajnos, szintén nem aktuális most, mert ezen az úton nem akarjuk megbolygatni a katonai kérdéseket. Nagyon sajnálom, hogy ez így van, mert én az egzisztencia kérdését nem tartom a politikával kapcsolatosnak. A fizetésemelés-

ről azonban nem tanácskoztunk most, mert tudtuk, hogy ez újból felforgatja a katonai ügyek egész komplexumát. A közös hadügyminiszter hosszú ideig nem fog kérni a mostaninál több ujoncot.

Azon kérdésre, hogy a koalíciós kormánynak alkalma lesz-e a katonai reformokkal érdemlegesen foglalkozni, azt válaszolta a miniszter, hogy erre pozitíve nem felelhet. Az a véleménye, hogy ha a körülmények megengedik és tárgyalásra alkalmasnak kínálkozik, a koalíciós kormányt semmi sem gátolhatja abban, hogy elővegye a katonai kérdéseket is.

Zilahy Gyula visszavonul?

Herczeg Ferenc — a Nemzeti Színház igazgatója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Egyik nagyváradi lap azt a szenzációs hírt bocsátja világgá, hogy Zilahy Gyula, a debreceni színház igazgatója visszavonul a színházgatói állástól és visszatér első szerelméhez, a Nemzeti Színházhoz.

Zilahy Gyulának megvan az a szerencsétlensége, hogy rokonszenves egyénisége mellett sem tud magának sehol igazi barátokat szerezni. Köztudomásu, hogy Debrecen város tanácsa egy ízben már meg is fosztotta a színház bérleétől Zilahy Gyulát, aki később ugyan visszakapta a színház bérletét, de elvesztette minden kedvét, amely a direktori pályához fűzte. Alkudozásokat kezdett Békés Gyulával a színház átadása iránt: a tárgyalások azonban nem vezettek semmi eredményre. Békés nem volt hajlandó a bérletért annyit fizetni, amennyit Zilahy kért s így a debreceni színház továbbra is a Zsöl nyakán maradt.

Ez az alapja azoknak a híreknek, amelyek Zilahy Gyulának a színházgatói pályától való visszalépéséről szólnak. Kérdést intéztünk ez irányban debreceni tudósítónkhoz, aki arról értesített bennünket, hogy a szállongó hírek nem egyebek közönséges mendemondáknál. Zilahyról még azt a hírt is terjesztgetik, hogy válni készül a feleségétől, de ennek a hírek sincs semmi komoly alapja.

Annál komolyabb és szavahihetőbb forrásból kapjuk azt a hírt, hogy a Nemzeti Színház direktórájában nagy változás készül. Tudvalevő, hogy Somló Sándor, a Nemzeti Színház elnökszerinti igazgatója erős támadásoknak volt az utóbbi időben kitéve. Amikor kiderült, hogy Somló társulata tagjaival váltókat zsíráltatott magának s mikor ez a dolog a fővárosi lapok híradásai révén megiehetősen botrányos színezetű ügygyé fejlődött, a kultuszminisztériumban, ahová éppen akkor került a színházügy intézése, — elejtették Somlót. Azóta Somló Sándor csak arra várt, hogy az utódját megtalálják.

Az utód már megvan. A közelmúlt szám talanszor emlegetett intendáns jelöltje, az élő magyar irodák egyik legvalószínűbb talentuma, Herczeg Ferenc ez az utód. Tudvalevő, hogy Herczeg nagyon alaposan ért a színházi ügyekhez s széleskörű tudásán kívül finom ízlése is predesztinálja a Nemzeti Színház vezetésére. Az az emlékeztető parlamenti beszéde, amelyben Keglevich grófot anti-entumnak keresztelte el s a melyben programot adott a modern és mégis nemzeti irányban veendő színház megalkotásáról, azt bizonyítja, hogy Herczeg Ferencben olyan igazgató nyer a Nemzeti Színház, amikorra már régen szüksége van az ország legelőkelőbb színházának.

Amint értesülünk, a tárgyalások már folyamatosan vannak. Az állás elfoglalása egyedül Herczeg Ferencen múlik s noha bizonyos, hogy Herczeg csupán nobile officiumnak tartaná az igazgatóság elfogadását, színészkörökben mégis remélik, hogy a tárgyalások sikerrel végződnek.

Merénylet egy kisleány ellen.

Gyermekrontó hordár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Jer elő jól bevált millió elmélet. Vesd rá sugaraidat Tinka Györgyre, aki ha maga nem is „művész”, de művészi körökben él és így a millió elmélet szerint gondolkodásában, élet-szokásaiban felveszi amannak tulajdonságait. Tinka György banda-tag. Nem sipos, nem brácsás, nem pimasz, még csak nem is kontrás. Eredeti magyar hangzer huzza az ő magyar szívét. A cimbalommal lépett frigyre. Ez és a — tizenkét éves leányok az ő szerelmi tárgyai.

A zengő-pengő cimbalom Tinka Györgynek oda nőtt a szívéhez. A szívéhez és a vállához. Tinka György tudniillik egyik aradi művész társaságnak, vulgó: cigánybandának a cimbalom-hordozója. Ő viszi a kávéházba a cimbalomművész ur huros hangszerét, ő viszi el a kávéházból, ő tisztogálja, őri, félti és gondozza.

Most már aztán meglevén állapítva Tinka György osztályjellege, következik a jó öreg millió elmélet és járulékaiknak paradoxmatikus alkalmazása.

Míthogy azonban a tudomány olyan, hogy egyik elméletet legjobban megmagyarázza a másik elmélet, azért Tömb Szilárd, a tudományos líratan tanárának elmélete szerint: a magyarázandó elméletet csak akkor mondhatjuk tudományos értékűnek, ha az elmélet megáll minden praktikus példa kommentálási szükségessége nélkül is; vagyis magyarul a szürke elmélet akkor válik világos elméleté, ha egy szürke elmélet és nem a profán élet eseményei által fosztatik meg szürkeségétől. Tinka Györgyöt ugyanis a millió készítette erre, hogy a cimbalmon kívül a tizenkét esztendő leányzókat is szerelmével tüntesse ki.

Hogy miért a millió? Mert minden ember a maga környezetének többé-kevésbé sikerült alkotása. Tinka György például sikerült alkotás.

Elemezzük a mondatot. Tinka György alany, még pedig egy bűncselekmény alanya. Pont. Környezetének sikerült alkotása. Környezetének? És itt a millió elméletet érthetővé tehetjük azzal az elmélettel, melyet Kraft-Ebing-től kezdve egészen Harden Miksaig vagy ha jobban tesszük, az ókori népünnepély-rendezőktől Tinka Györgyig mindenki tudományos elméletek fogadott el. A cimbalom hordozó — művészember. A művészemberek, így szól az elmélet, idegrendszerük foglalkozásuk következtében oly finom, minden külső hatásra érzékenyen reagáló, mint a fűszpapír. A régi görög népünnepély rendezők azért rakták meg a programot sok énekkel, dallal és táncsal, mert a dalt és éneket gyönyörű lányok énekeltek, a táncot még gyönyörűbbek lejtették. Ezek a népünnepélyek arról voltak híresek, hogy befejezésül B. chus istennek áldozatot mutattak be az énekesnők, táncosnők, akik egyszersmind Aphrodite papnői is voltak, akik a szerelmet nem mindennapi mó-

don üzték. Erthetően: perverzek voltak. Többet erről a témáról ezennel nem írunk.

Ebből a tényből magyarázzák a tudósok, hogy a művészemberek könnyebben csuszna le a derekasan kitaposott életmód utjáról, mint a nem művészek.

Ennél a fényes világosságu magyarázatnál most már értjük a mondat második részét is.

„Környezetének sikerült alkotása.”

Tinka György szoros nekszusban lévén a cimbalom hordozás révén a cimbalom művészetével és Tinka György idegel ennek következtében fűszpapír vékonyságukká koptak el — fátum szerű praedestináció, hogy ő a cimbalmot és a tizenkét éves — kis leányokat szeresse.

Szerette is. De ma rajta vesztett. Hütlenn lett a cimbalomhoz. Egyik ötletéből mellék utcán letette a válláról a cimbalmot Szóba állott egy 12 éves kis leánynyal, akit cukorkával és papiros lapdával (a smucián) egy kapu alá akart becsalni.

A kis leány megijedt a fauntól, odaszaladt a legelső rendőrhöz és sirva elpanaszolta neki az ügyet.

A rendőr nem ismervén sem a millió, sem a művészek idegfinomulásának elméletét: Tinka Györgyöt a rendőrségen elállította.

Ujság és ujságíró.

Európa legtekintélyesebb lapja, az öreg Times gazdát cserélt. Új kiadója Pearson Arthur Cyrill, akitől Chamberlain azt mondott, ő a világ legjobb akadály lovasa, mert minden elője kerülő gátat egyszerűen szétlőr. Pearson, az energikus, akariaismét arra a magaslatra emeloi ezt az öreg, egykor korlátlan tekintélynek örvendő világ-lapot, az európai politikába döntő szóval beavatkozó felelőtlen potentátot, ahonnan az utóbbi években tulajdonosának, a Walter családnek szerencsétlen keze által lecsuszott. Ez az esemény Európa szerte szenzációként hatott.

A Times volt évszázadon át az európai ujságírás tanítómeiere. Mindazok, kik a ma számára, egy napi időtartamra írnak, töle tanulták a tárgyilagosságot, a felfelé és a lefelé való függetlenség, becsületes szókimondás tudományát, sőt: művészetét. A Times nagy befolyásának köszönheti az egész ujságírás, hogy sok államferfi belátta azt, hogy a sajtó nemcsak alkalmatlankodik, hanem a politikai élet szükséges eszköze és hogy a parlamentek és kormányok a sajtóval mindig egészséges kapcsolatba igyekeztek jutni.

Jó ezt a mai viszonyok közt felidéznünk. A Times adott először példát arra, a kor legelső férfialt nyerve meg munkatársait, hogy az ujságírás szellemi nemesség, amelyre az ujságíró büszke lehet és ezt minden ujság csak önmaga szerezheti meg magának.

A Times fénykorát akkor élte, midőn Delane volt a tulajdonosa. Hogy milyen súlyos volt, azt elmondja Anglia legmagasabb tisztviselőinek egyike, Greyllé titkos tanácsos, aki maga is munkatársa volt a lapnak.

Persigny herceg, III. Napoleon francia császár londoni nagykövete egy napon meglátogatta Russel lordot, a külügyminisztert Londonban és egy szigorúan tit-

kos levelet mutatott neki, amelyet Napoleon császár írt Viktor Emánuel olasz királynak. Persigny herceg kikötötte, hogy erről a levélről az akkori angol miniszterelnökön, Palmerston lordon kívül, még a kabinet tagjainak sem szabad tudniok. A külügyminiszter teljes diszkréciót fogadott. Néhány nap múlva azonban a levél szövege szóról-szóra megjelent a Timesben. Nagy ijedelem támadt Londonban és Párisban, a bécsi udvart valóságos rettegés fogta el. Sűrű sürgönyváltás, a diplomaták fejüket vesztik, a francia külügyminiszter, Walewski gróf, a Toullériákba rohan a császárhoz és azt kérdi, vajon az indiskréció elkövetőjét ne keressék-e az olasz udvarban? A császár mosolyogva szólott az igazított miniszterhez:

— Ne tegye ezt; én magam küldöttem be a levelet a Timesnek és annak közlését kértem.

Elhűlve hallotta a külügyminiszter császára leleplezéseit. Az angol lap ugyanis leghevesebben támadta Napoleon politikáját. És mégis szíves, barátságos magánviszony volt a lap és a császár között.

Ilyen testvéri viszony volt ujságírók és politikusok között.

A Times élesen támadta a német udvart és Viktória angol királynő leánya esküvője alkalmából, aki német császárné lett, szerette volna a lapot szelid hangokra hangolni. Megkérte Palmerston miniszterelnököt, hogy írjon ilyen értelemben a lap szerkesztőjének.

— Felség, — válaszolta a miniszterelnök — az unalmas ujságot senki se olvassa, az csak hamar megbukik. Minden szó hiába való lenne. A német udvar támadása érdekes és — igazságos.

És ez az ujságírás, az ujságíró életétől szempontja, hivallása, szentírása, majdnem erkölcsének törvénye.

Az ujság csak akkor életképes, ha meg van ahhoz a tehetsége és szabadsága, hogy a közönséget a közélet megnyilatkozásának és szereplőinek bírálatában szilárd elvhűség, önálló véleménynyilvánítás által az ujsághoz fűzze és vele összekapcsolja.

A Times nagy volt, mert a tömeg véleményének becsületes kifejezője és nem a közvélemény térdhajó udvaroncja volt. Nem hízelt vad szenvedélynek, de nem becsülte le megnyilatkozó erejének hatását sem. Független volt felfelé és lefelé.

Minden nagy lap felveszi magába korának tartalmát és fenntartási ösztöne arra készíti, hogy minden modern regésre visszhangot adjon. Azért mégis a jó öreg Timestól átveheti minden ujság és minden ujságíró örökségül, hogy az igazi publicistika nem élhet meg, ha a munkáján nem érezhető, hogy a sajtó az emberiség kulturtörténetében a — legnemesebb művészet.

Drágaköveknél értékesebb patina ez az ujság, melyet nem pótolhat akár a felülről, akár az alulról feléje özönlő aragnak csillogó fénye.

Ez a patina védi meg. Ez a pajza, melyről a függetlensége, magasztossága ellen intézett lövegek visszapattannak és visszahull róla a sár is azokra, akik a tisztességes sajtót beakarják piszkítani.

Kócián aradi szerelme.

Laura, a szőke nő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Aradon még a zeneileg legkultúrátlanabb ember előtt is ismert név a Kócián Jaroszláv neve. A világhírű hegedűművész a múlt év október havában négy hangversenyt is rendezett Aradon, valamennyit előrangú sikerrel. A hangversenyterem mind a négyszer megtelt a lengyel csodahegedűs játékát bámuló közönséggel, ami ritka jelenség egy vidéki városban, ahol a világhírű művészek nem szoktak sorozatos hangversenyeket rendezni. Annál nagyobb csodálkozást keltett tehát, hogy Kócián, aki a legkapósabb művészek egyike, drága idejének egy nagyrészt Aradon töltötte el és itt adott négyszer egymásután hangversenyt, holott szerződési kötelezettséggel másfelé szólították.

Ez az érdekes körülmény természetesen számos következtetést vont maga után, amelyek közül a legérdekesebb mindenestre az volt, hogy a lengő-hajulengyelt a szíve tartotta Aradon és hogy nem művészi vagy anyagi sikerekért rendezte gyors egymásutánban hangversenyait, hanem hogy jogcíme legyen a feltűnés nélküli itt tartózkodásra. A fáma előkelő hölgyekről süttogott, akik a bolondulásig beleszerettek Kócián hegedűjébe, amelyen — mint a Varázskeringőben éneklék — gyönyörűen szól a szerelem. A fáma némileg tulzott, de, hogy „nem nélkülözött minden alapot”, azt a következmények beigazolták.

Előkelő hölgyekről szó sincs ugyan, de hogy a szerelem játszott közre Kócián itt maradásában, az immár napvilágra jutott. A művész szerelme egy olyan hölgy, aki már éjjel, sőt még nappal is selyemruhában jár, csipkés párnák és gobelinos falak között lakik, de előkelőnek épenséggel nem nevezhető, sőt azok közé tartozik, akik hangversenyteremben vagy más nyilvános helyen egyáltalán nem, a színházban pedig csak a magasabb régiókban jelenhetnek meg. A leány művészineve Laura, családi nevén Weiss Juliának hívják.

Kócián ott ismerkedett meg vele, ahol éjszakánként rendkívül vig élet uralkodik, vidám zongoraszó mellett. Természetesen nem kellett szerelmi ostromot rendeznie. A feltűnően magas, karcsú, szőke haja szépség nem tudott, de nem is akart ellentételni, miután hivatása nem követeli meg, hogy tartózkodó legyen a férfiakkal szemben. Az első találkozás Kócián első hangversenye után történt meg, a második már a hangversenyteremben, amelynek dobogójáról a lengyel művész hegedűje szólott. Weiss Julia, vagy művészinevén Laura, a pártoróra gyönyörrel között, két jegyet kapott Kóciántól, amelyet ő és egyik barátja használt fel, hogy a művész vonójának elbűvölő hatását élvezhesse. Ez a kis kirándulás nem maradt következmények nélkül. Közbelépett ugyanis a szigorúan rögzített rendőrség, amely zokon vette Laura kisasszonytól, hogy érdeklődik a hangversenyek iránt. A leányt és társnőjét, — mint annak idején megírtuk — a tiltott műélvezetért ötven-ötven korona pénz-büntetésre ítélték.

Amikor az ítélet elhangzott, Kócián nem volt már Aradon, de egy képes levelező-lap révén hamarosan tudomást szerzett róla és sietett vissza Aradra, hogy ő fizesse ki a szigorú bírságot. Már akkoriban megírtuk, hogy Kóciánt ez hozta vissza Aradra. Cikkünket a művész kedvezőtlenül fogadta, kijelentvén, hogy az egész csak koholmány. Most azonban mégis csak kitűnt, hogy ebből információnk nem esett. A lengyel csodahegedűst csakugyan

a szíve vonzotta vissza Aradra és itt ismét néhány napot töltött, sűrű látogatásokat eszközölve a fényesen berendezett mulatóhelyen. De a művész ideje korlátozva van. Pinkerton-Kócián hamarosan elhagyta az ő pillangó kisasszonyát, aki ezúán keserves könyhullatások között töltötte napjait.

Laura nem tudta elfelejteni a csodahegedűst, módot talált tehát rá, hogy viszontlátassa. Két héttel ezelőtt levelet írt Steierországban lakó apjának, elpanaszolván, hogy megunta a könyvelői életet, haza akar menni. Az apa tudatta ezt az aradi rendőrséggel, amely a múlt héten intézkedett, hogy a leányt bocsássák el a mulatóhelyről. A szerelmes nő az örömhír hallatára ájultan rogyott össze. De csakhamar feleszmélt, bepakkolta különböző színű selyemruháit, uiköltséget kapott a mulatóhely tulajdonosnőjétől és elutazott, persze nem Steierországba, a szülői házhoz, hanem Kócián után.

Jelenleg ebben a stádiumban van a szőke hegedűművész szerelmi kalandja. Hogy hová fog fejlődni, az a jövő útja.

Készül a házszabályrevízió.

Tanácskozás a Házelnöknél.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 13.

Amiért a szabadelvű pártnak buknia kellett és amiért az egész koalíciós küzdelem folyt, azt most a Wekerle kormány megvalósítja és az uralkon levő koalíció hűségesen meg fogja szavazni. A házszabályrevíziót kiméletlenül és a legszigorúbb formában keresztül viszik, mint hirt, egyelőre csak ideiglenesen, de bizonyos, hogy a házszabályrevízió is épen úgy lesz átmeneti, mint a mai kormány, amely ígérete ellenére továbbra is az ország nyakán marad.

A képviselőház legközelebbi feladata a házszabályrevízió lesz. A kormány tárgyalásba fog bocsátkozni a koalíció pártjaival és a megállapodás után előterjesztést tesz a Háznak. A házszabályrevízióra vonatkozó javaslatot a képviselőház még a költségvetés előtt tárgyalná, a javaslat elfogadása után a második ülészakot bekezesztik és a költségvetést csak a harmadik ülészakban fogják tárgyalás alá venni.

Justh Gyula, a képviselőház elnökének lakásán ma délelőtt értekezlet volt, amelyen Wekerle miniszterelnök és a kormány több tagja részt vett. A tanácskozás eredményét titokban tartják, hír szerint azonban a házszabályrevízió kérdésével foglalkoztak.

Későbbi távirat jelenti: Délután folytatták Justh Gyula lakásán a tanácskozást a házszabályrevízió tárgyában. Végleges határozatot nem hoztak, a tervezetet azonban, amelyet a parlamenti pártok elé fognak terjeszteni, ez alkalommal elkészítették.

A házszabályrevízió a klotürt nem hozza be, de bizonyos formák között keresztülviszi bármely javaslat gyors tárgyalását. E szerint százötven képviselő kívánságára a Ház valamely javaslat tárgyalását sürgősnek mondhatja ki. Ez esetben minden más szönyegen levő ügyet félre kell tenni és semmiféle javaslatot nem vehet a képviselőház tárgyalás alá, míg a sürgősnek nyilvánított javaslatot le nem tárgyalja. A képviselő-

ház ilyenkor saját elhatározása folytán a javaslat teljes elintézéséig üléseit permanenciában tarthatja. A javaslatok sürgőssége felett a Ház egyszerű szavazással határoz.

Látható, hogy a házszabályrevízió e tervezete szigorúságában túllépi azon határokat is, amelyeket annak idején Tisza István és a szabadelvű-párt akart létesíteni s amelyek az akkori koalícióban oly heves ellentállásra találtak. A kormány azzal akarja a reform szigorát enyhíteni, hogy mindezen megszorításokat egyelőre csak az 1908. évi költségvetés és a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatok letárgyalásáig kívánja érvényben tartani.

Az értekezlet a tervezet precizizálására albizottságot küldött ki, amely szerdán fog jelentést tenni. Mielőtt az indítvány a Ház elé kerülne, azt az összes pártok elé terjesztik, amelyek külön értekezleten fognak felette határozni.

A délutáni értekezleten a kormány tagjain kívül a koalíciós pártok néhány vezérférfa is részt vett. A jelen voltak közül többen a házszabályoknak a tervezetnél még nagyobb mérvű szigorítását indítványozták. Mint említettük, végérvényes határozatot nem hoztak, de az albizottság az értekezleten elhangzott összes indítványok figyelembevételével fogja a végleges indítványt megszövegezni.

Milyen lesz a választói reform?

Lipthay Sándor országgyűlési képviselő a Budapest Környéke c. politikai hetilap főszerkesztője lapjában teljesen megbízható forrásból közli ma egy fővárosi estilapban Andrássy Gyula belügyminiszter választói reformjának törvénytervezetét. E szerint az új törvényjavaslat alapján választó lesz minden huszonéves magyar állampolgár, ha magyarul írni olvasni tud, vagy ha minimális adót fizet. A szerzett jogok épségben maradnak. Ha tehát valaki a régi választói névjegyzékbe fel van véve, ez alapon továbbra is marad. A mai választó, kerületek egészen eltűnnek, a szavazás körjegyzőségenként fog történni, és nem lesz titkos. Bizonyos állam- és nemzetellenes izgatás vétségei és büntetetei miatt a szavazati jogot felfüggesztik.

Wekerle Sándor miniszterelnök délben felkereste Rauch Pál bárót, az új horvát bánt az „Angol királynő” szállóbeli lakásán és közölte vele, hogy a király már tegnap aláírta az új horvát osztályfőnökök és főispánok kinevezését. A hivatalos lap holnapi száma közli a kinevezéseket. A bán az új osztályfőnökökkel és főispánokkal szerdán reggel Zágrábba utazik.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey-egyesület ötödik felolvasása.

A Kölcsey-egyesület pénteki felolvasásának műsora a közönség nagy érdeklődésére tarthat számot. Jancsócs Ferenc főreáliskolai tanár a lélektudományból fog mindenkit érdeklő tárgyat fejtegetni *A tudatos és a tudattalan* címmel. Azt a nagy hatást, melyet mindnyájunk lelvi világára a nem tudatos képesek gyakorolnak, beszédei példákkal fogja megvilágítani. Urhegyi Alajos a tanítóképző festőművész tanára *Ateliértitkok* cím alatt fogja komoly és humoros részletekkel a festőművészet új irányait bemutatni. A képzőművészethez a szép-

irodalom és a színművészet fog csatlakozni, mert *Kohányi* Róbertnek *A vén bold* című társadalmi raját *Hepesné-Harmath* Józsa színművész fogja felolvasni. A másfélórás felolvasás utolsó száma a természetludományi lesz. Az időjárás aktuális tükreiről fog vetített képek illusztrációja mellett fél óra hosszat elcsévegni *Rozsnyay* József dr. gyógyszerész. Ez a műsor mutatja, hogy a Kölcsey-egyesület, mint eddigi felolvasásaival, most is a modern tudásért dolgozik.

(*) Az Aradi Athletikai Klub közgyűlése. Tegnap délután 4 órakor tartotta József főhercegi klubhelyiségében 91k évi rendes közgyűlést az Aradi Athletikai Klub a tagok rendkívüli érdeklődése mellett. Szathmáry János elnök meleg szavakban üdvözölte a közgyűlést s a jegyzőkönyv vezetésére ifj. Vas Gusztávot, hitelesítésére pedig Boros Károlyt és Keresztes Arzént kérte föl. Az elnöki megnyitó után Preisinger Béla titkár olvasta fel jelentését az elmúlt sporteseményekről. A titkári jelentés olvasása közben nyújtja át elnök Alt János és Hoffmann János tagoknak a klub bajnoki érmet és bajnoki szalagot, és Szathmáry Kálmánt rudmagasugrási országos rekordjért klubbajnokká kiáltotta ki a közgyűlés. A titkári jelentés után Székely Károly bemutatta a pénztári jelentést Habereger Lajos pénztárost a klub tiszteletbeli tagjává választotta. Ezután a közgyűlés megejtette a tisztújítást. A tisztújar a következőképen alakult meg:

Elnök: Szathmáry János, alelnök: Szokolczay Lajos, titkár: ifj. Vas Gusztáv, sportintéző: Preisinger Béla. I. jegyző: Novák Béla dr., II. jegyző: Pataki János, pénztárnok: Bogsán Károly, ellenőr: Székely Károly, ügyész: Momák Döme dr., orvos: Boros Béla dr., választmány: Apor Gyula, Boros Vida, Boros József, Exterde Kálmán báró, Gaál József, Habereger Lajos, Hoffmann János, Mistéth Sándor, Szatárdy Géza, Széll Lajos dr., Vass István dr., pótválasztmány: Szathmáry István, Versenyi Zsolt, Jahl Nándor, Nagy Ferenc, Alt János.

A leányrablás ellen.

Egy püspök pásztólevele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 13.

Közismert dolog, hogy a szerbeknél igen sok, sőt legtöbb esetben a legény nem kéri meg a leányt, ha feleségül akarja venni, hanem megszőkteti. Ez régebben akkor vált szükségessé, ha a leány szülei elleneztek a házasságot, de most majdnem valamennyi a szülők tudtával és beleegyezésével történik. Nemcsak a szegényeknél, hanem a jobb módúaknál is gyakori az „usz kocsisz” (megugrás.) Ha valamelyik leány már elmuitt husz éve: és még mindig nem szőkött meg, nem barátkozik vele senki, hanem kigunyolják, hogy nem tud megszőköni. Nincs is annyi vadházasság egy nemzetiségnél sem, mint a szerbeknél.

A szerb egyházi körök már régóta tanakodnak azon, hogy mikép állják útját ennek a barbár szokásnak, de még eddig nem sikerült semmi olyat kitalálniok, amivel akár csak apaszának is a leányrablások számát.

Miután a szegények azzal érveltek, hogy kénytelenek vadházasságra lépni, mert nincs pénzük az esketésre, eltörölték ezeket a költségeket: s csak két koronát kell most fizetni a vőlegénynek iskola-alapra. Hasztalan. Az uszkocsitak száma ugyszólván megkétszereződött az utóbbi időben.

Most már, úgy látszik, erőlyesebb eszközkhöz nyulnak. Létics György dr., temesvári szerb püspök ugyanis karácsonyi pásztólevelében élesen kikel a szülők ellen is, akik tétlenül nézik, sőt elősegítik, hogy gyermekeik vadházasságra lépjenek s azzal fenyegetőzik, hogy

a jövőben az olyan párt, amely szőktetés útján lett egymásé, nem esketik meg a templomban és kitagadják az egyház kötelékéből.

— Ez egyedül a mi specialitásunk — mondja a püspök, — amely miatt szegényekünk kell a művelt nyugat előtt. Az egyház megteszi a maga kötelességét, de legyenek segítségére a szülők is, mert ő nélkülök ez irányban nem lehet eredményesen működni. Vegyék figyelembe azt, hogy nem lehet az olyan házasságon áldás, amelyet 15—18 éves suhancok és csitri leányok a tánchelyen ötletszerűen határoznak el.

De bajosan lesz Létics dr. pásztólevelének is fogamatja. Annyira belerögződött a szerb paraszt népbe a leányrablás, hogy azt már csak szigorú törvénnyel lehet megakadályozni, ami minél előbb kívánatos volna.

Csalással vádolt színész.

Egy karperec Odisszeája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 13.

László Rózsi, az Aradon is ismert kabarét-diseuse három évvel ezelőtt elpanaszolta a budapesti főkapitányságon, hogy brilliánskövekkel kirakott zafirköves arany karkötőjét és arany nyakláncát a József körút 8. sz. alatti lakásáról keltőzködés közben ellopták. A meglopott színész 500 koronára becsülte a kárt. A megindított nyomozás során Kis Balázs detektív az orsz. zálogkölcson részvénytársaságnak a Ferenciek terén lévő fióküzletében talált egy teljesen hasonló, de smaragdköves karkötőt, amely 250 koronára volt elzálogosítva. Mikor ezt a karkötőt László Rózsinak felmutatták, azt az ékszer a sajátjának vallotta s kérelmére a rendőrség a smaragdköves karkötőt nyomban le is tiltotta. Amikor az ügyészség az ismeretlen tettes ellen folyó nyomozást eredmény nélkül megszüntette, László Rózsi kérte a letiltott karkötő kiadását.

Az ügyészség a karkötő feloldása céljából megkereste a főkapitányságot. László Rózsi Kis Balázs detektívvle 1905 szeptember 18-án megjelent a zálogházban és felmutatva a feloldó végzést és Bónis rendőrkapitány szóbeli u-asítására hivatkozva kieszközölte, hogy a karkötőt nyomban megkapja. Később jelentkezett a zálogházalával Pfauhauser Alfréd mérnök a zálogházban, hogy kiváltsa a smaragdköves karkötőt, amelyet a zálogház már kiadott László Rózsinak. Pfauhauser mérnök igazolta, hogy Zinner ékszerésznél vette 760 koronáért. Mivel László Rózsi ekkor már nem tudta átadni a karkötőt, mert azt állítólag egy Amerikába vándorolt unokahugának, Kovács Mariskának ajándékozta.

Pfauhauser pört indított a zálogkölcson részvénytársaság ellen a karkötő értékének megtérítéseért. A pört meg is nyerte és a részvénytársaság 1250 koronát fizetett a perköltségekkel együtt. Mint károsult föl, a társaság büntető följelentést tett László Rózsi ellen, akit család büntetteért vád alá helyeztek.

A mai tárgyaláson, amelyet Makucz bíró vezetett, a vádlott színész azal védekezett, hogy a karkötő az övé volt. A panaszfelvételi jegyzőkönyvben tévesen írták bele smaragd helyett a zafírt. A kiváltás után a karkötőt unokahugának, Kovács Mariskának ajándékozta, aki hat hélig önfeláldozóan ápolta őt súlyos betegségében. Sajnos, a leány vőlegényével együtt Amerikába vándorolt ki s így a karkötőt be nem szerezhetette.

A törvényszék délután hirdette ki az ítéletet, a mely szerint elévülés miatt az eljárást beszüntette.

Amiről beszélnek.

Derblay Fülöp ügyvéd lesz.

Arad, január 13.

— Az éjszaka, mikor hazafelé igyekeztem, — beszélte a született alperes, — egy kétemeletes ház kapuján aranybetűs, kis cégtáblát vettem észre. Az aranyozás még egészen friss volt. A villogó betűk átütöttek az éjszaka fakóságán és én az első pillantásra észrevettem, hogy egy új ügyvédi irodáról van szó. Megint egy ember, — gondoltam, — aki az én adósságaimból akar élni. Megnézem, ki lehet az illető. Es amikor közelebb léptem a kapuhoz, csodálkozva olvastam el a felírat:

KESZTLER EDE dr.,
köz- és váltóügyvéd.

A született alperes félbeszakította a mondkáját, hogy szabad teret engedjen annak a csodálkozó felkiáltásnak, amely a hallgatóságból kitört.

— Ne mondja! — kiáltott föl az aranyzóke zsurtulajdonos, — Keszler Ede ügyvédi irodát nyitott? Ezt el kell mondanom a Cuccinak a holnapi zsuron.

— Elmondhatja, — jelentette ki a született alperes olyan hangon, aminőt a miniszterelnökök szoktak használni, ha igen fontos politikai enunciaciókat tesznek. Ez a Keszler nemcsak a színpadon tud Derblay Fülöpöt alakítani, ez az ember az életben is csupa vas és csupa szív. Ha megengedik, elmesélek róla valamit.

— Fiam, — szolt közbe a 16 éves felsőbb leány, miközben kidugta rövid szoknyája alól a bokáját, — ne kerítsen olyan nagy feneket a dolognak. Hiszen az ilyen nagyképekűködés nekünk ilyen fiatal!

— Hát elmesélem. Ez a Keszler Ede egy dúsgazdag komáromi péknek a fia. A dúsgazdagság azonban az idők folyamán eltűnt, a családi ház dobra került, a Keszler apja meghalt. Az anyja pedig, egy jószágos, kedves matróna, sehogyse tudott bele szokni abba a gondolatba, hogy az ő egykori házában idegenek lakjanak, az ő kertjéből idegenek szedjenek virágot. Minden bizodalmit egyetlen fiába vetette, de Keszler Ede színész volt és — amint méltóztatik tudni, a színész nem gazdagodhatik meg olyan könnyen, mint, — hogy messzire ne menjünk, — a színész. Keszler Ede azonban vasból van. Elkezdett takarékoskodni. Onkéntes korában félretette még a lénungját is. Es gyűlte a garasok, a forintok, míg végre egy szép napon összegyűlt annyi, hogy Keszler megvehette az anyja részére a komáromi házat és a virágos kertet. Ugyszólván a saját szájától vont el a falatot, hogy az édesanyjának örömet szerezhesen. Ritka ember az ilyen...

A született alperes elhallgatott. A zsuron összegyűlt urak szintén hallgattak és mindegyik azt gondolta magában:

— Bizony, kevesen vagyunk ilyenek!

Keszler Ede nem az az ember, aki sokat beszél magáról. Eljuttassa a maga szerepeit, megkapja a kritikát, amely a legrosszabb esetben is kénytelen elismerni, hogy ebben a színészen megvan a becsületes ambició, az östehetség. Ha ehhez még valami kis modern érzés és modern érzék is hozzájárulna, Keszler már rég nem volna a vidéken. De ebben az emberben egy középkori várur konzervatív, dacos lelke él. Nagy gyűlölségek és nagy szeretetek kapják meg s fitymálva megy el a rádium korabeli ember érzésseli raffinériái mellett. Ha husz évvel hamarabb születik és nőnek születik: ma ő lenne az, aki Jászai Mari.

Hogy most mégis beszélget magáról Keszler Ede, annak fentebb megadtuk a magyarázatát. Mert ha ma nem is aktuális Keszler Ede dr. köz- és váltóügyvéd, beszélni, nem sokára már aktuális

lesz. Az aradi Nemzeti Színház művésze, erősen ké-szül félbehagyott jogi tanulmányai befejezésére. Még egy szigorlat és Keszler Ede megkapja a doktori címet, amelyet nem sokára nyomon fog követni a Keszler-iroda megnyitása. Az olyan vasakaratu embernek mint Keszler Ede, még csak különösebb nehézséget sem fog okozni ez a kis pályaválasztás. És akik ismerik a művész nagy szónoki képességét, azok tudják, hogy Keszlerből kitűnő kriminálista lesz.

Természetes, hogy ebben az esetben bucsut kell mondania a színpadnak. És ez az ügy legnehezebbik része. Mert azok a kopott deszkák átkozottul delejesek: még a vasemberek sem szabadulhatnak meg tőlük könnyen.

Derblay Fülöp ügyvéd lesz. Bizarr ötlet: ha Ohnet Györgynek kedve támadna, megirhatna erről a tárgyól egy kis burzsoá regényt. Olyan burzsoá regényt, amely teljesen ráillene Keszler Edére, aki művész létére is burzsoának vallja magát. Thália istenasszony mozgékony sansculottjai sohasem fogják megbocsájtani neki ezt a hibáját, mert nem tudják, hogy ennek a burzsoa-hitvallásnak az oka, a gyermeknek anyja iránt érzett rajongó szeretete.

Derblay Fülöp tehát ügyvéd lesz. Az a büszke elkülönítés, az a *splendid isolation*, amely eddig még a kartársait is távol tartotta tőle, erénnyé változik abban a pillanatban, amikor otthagyja művészi álmait és a bohém-táborától minden fentartás nélkül lép át a burzsoák táborába. Nehéz dolog az álmokat sutbadobni: felér egy kisebb öngyilkossággal. De amiért Keszler Ede megteszi, az az álomkép megéri ezt az áldozatot. Megéri az az álomkép: egy boldog ágtól sugárzó, glóriás matróna-fej, egy boldog édesanya ezüstös, gondtalan homloka... Stillet.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Nebántsvirág. operett. (B bérlet.)
Szerda: Milliárdos kisasszony, op. rett. (C bérlet.)
Csütörtök: Bizánc, színmű. (A bérlet.)
Péntek: Gretchen, bohózat. Bemutató előad. (B bérlet.)
Szombat: Gretchen, bohózat. (C bérlet.)

* Műsorváltozás. A színház e heti játékrendje Wlassák Vilma betegsége miatt változást szenved. A holnapra hirdetett Varázskeringő helyett a Nebántsvirág kerül színre, a címszerepben Kállay Jolánnal. A művésznőnek a Nebántsvirág egyik legkiválóbb szerepe és nagy sikereket aratott benne. Celestini, az orgonistát Leóvey játssza. A többi szerepek Földy, Szathmáry, Benkőné és Kun Irén kezében vannak. Szerdán este a Pillangó kisasszony helyett a Milliárdos kisasszony című bájos operettet játsszák, amelyet az aradi színpadon nagy sikerrel adtak.

* Repriz és premiér. A szintársulat nagy ambícióval készül Herczeg Ferenc hatalmas kompozíciójú drámájára, a Bizancra, amelynek előadása csütörtökön lesz. Pénteken a Magyar-színház nagysikerű műsordarabja, a Gretchen kerül bemutatásra. A csipős szatirájú bohózat iránt már most nagy az érdeklődés.

* A közönség és az Uránia. Barát-ágosabb és közvetlenebb érintkezést, mint amilyent a nagy közönség folytat az Urániával, el sem lehet képzelni. A közönség pontosan megjegyzi magának a nagyobb sikert aratott képek címeit és aztán újból műsorra kéri az Uránia-színház igazgatóságától. Csak természetes, hogy viszont az Uránia igazgatósága a legnagyobb készséggel felel meg a közönség részéről jövő minden óhajtnak. Csak a napokban hangzott el az a kívánság, hogy a publikum ismét szeretné látni a *Liverpooli akaddlyversenyt* és a *Kardcsonty álom* című képeket és pár nappal később már ismét műsoron szerepel a két nagysikerű kép. Kedden kerülnek utolszor bemutatásra az említett képek, mert a fővárosban ugyanesak állandó műsordarabok lévén, vissza

kell őket küldeni. Az Uránia színház igazgatóságának legfőbb gondját képezi a publikum kielégítése és így a jövőben is minden óhajtnak, a lehetőségig teljesíteni igyekszik. A keddi műsor a legsikerültebb számokból van összeállítva és utolszor kerül előadásra.

A szerelem vége.

Egy színésznővendék tragédiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Egy halálos végű szerelmi tragédia fiatal hőse állott ma a budapesti büntető törvényszék előtt, szándékos emberölés büntetével vádolva.

Rohrböck József 23 éves újvidéki származású szigorú orvos másodéves orvosnővendék korában megismerkedett egy fiatal, feltűnő szépségű színésznővendéssel, *Baranyai Dudás Mariskával*, akinek akkor már két éves viszonya volt egy földbirtokossal. Az orvosnővendék előtt ez a viszony nem maradt titokban, ami azonban nem tartotta vissza attól, hogy szerelmes ne legyen a színésznővendékbe. A fiatalok között rövid idő alatt meghatóan ideális viszony keletkezett, amely a *piátói határvo-nalat sohasem lépte át*.

Négy évig zavartalan volt az együttélés, akkor azonban a földbirtokos megöcsült és — ami természetes — a leánnyal szakított. Ez a fordulat véget vetett a gondtalan életnek. A szerelmeseknek elfogyott a pénzük és rövid idő alatt a legnagyobb nyomorba jutottak. Minden eszközt megpróbáltak, de minden kísérletük csúfotörtököt mondott. A jó életmódhoz szokott leányt rendkívül elkésztette a nyomorúság és mind erősebben megérlelődött benne az öngyilkosság gondolata. A fiatal ember utolsó kísérletképpen 1907. szeptember 7 én hazautazott szüleihez Bajára és arra kérte őket, hogy Dudás Mariskát addig, amíg ő elvégzi tanulmányait, vegyék magukhoz. A szülők nem teljesítették a fia kérését, aki kénytelen volt eredménytelenül visszautazni Budapestre.

Amikor a leány megtudta, hogy utolsó reményükben is csalódtak, *elhatározta magát az öngyilkosságra*. Az orvosnővendéket rábeszélte, hogy szerezzen mérget, lehetőleg olyant, amely fájdalom nélkül hozza el a halált. A fiatalember sósavas morfiomot vásárolt és négy nappal Bajáról való visszatérése után a leány Borz-utca 13. szám alatt lévő lakásán *öngyilkosok lettek*. A fiatal ember a halálosnál jóval nagyobb adag sósavas morfiomoldatot fecskendezett Dudás Mariska karjába. A leány néhány pillanat alatt elvesztette eszméletét s akkor Rohrböck József *revolverével mellbelőtte magát*. A leány nem is tért többé eszméltre s mire a mentők megérkeztek, halott volt. A fiatalember azonban hosszú betegség után felgyógyult.

A büntetőtörvényszéken *Bakonyi* bíró tanácsa ma tárgyalta a vádügyet, amelyen a vádat Bíró dr. kir. ügyész képviselte. A vádlott, akit Hovasi Illés dr. véd, nem tagadta a vádiratban foglalt bűncselekményt.

— Az elnök: Mikor ismerte meg Dudás Mariskát?

A vádlott: Négy évvel ezelőtt. A viszony, ami kifejlődött közöttünk, a leglisztább szerelem volt, amit csak el lehet képzelni.

— Miért utazott ön Bajára — kérdezte az elnök?

— Rá akartam a szüleit beszélni arra, hogy Dudás Mariskát magukhoz vegyék.

— Mi célja volt önnek ezzel?

— Az volt a szándékom, hogy feleségül

veszem és meg akartam kimélni a nyomortól. Majd részletesen ismertette a vádlott a dráma lefolyását.

— Háromszor fecskendeztem a karjába és amikor elvesztette az eszméletét, mellette lőttem magamat.

A kihallgatás után a törvényszék a vádlottat *három havi fogházra* és egy évi hivatal-vesztésre ítélte.

HIREK.

Blaháné és Eötvös Károly.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Váratlanul szenzációs meglepetésként derült ki a most lefolyt hét elején, hogy *Blaha* Lujza, akinél bájosabb és eredetibb egyénisége aligha lesz egyhamar a hazai színpadnak, immár kerek ötven év óta gyönyörködteti művészetével a magyar közönséget.

A jubileum hírére országsszerte összerültek azok a férfiak, de kissé naiv férfiak, akiket „színházi emberek” néven ismer a közvélemény. Egyhangú lelkesedéssel elhatározták, hogy Blahánét a hazafias extázis legszélsebb határáig ünnepeinni fogják. Külön Blaháné előadásokat rendeznek, lehetőleg prologgal és görögtűzzel s a jövedelem bizonyos hányadát beküldik egy országos bizottságnak, mely az összegyűlt pénz erejéig díszes emlékekkel fogja meglepni a halhatatlan művésznőt. Valószínű, hogy diszkuridótsággal jelenik meg a Blaháné lakásán s egy géroktos ur, tremolózó baritonhangon fogja leimádkozni a nagy asszony fejére a magyarok istenének áldását. Ezután átnyújtják az aranykoszorút, az ezüstkoszorút és a pálmaágat, sőt az is lehet, hogy Blaháné márvány mellszobrát is leleplezik egy fővárosi színház előcsarnokában. Minderről a napilapok hangulatos tudósításokat fognak írni.

A tudósítást alighanem el fogják olvasni a bírósági végrehajtók is s mivel a szívet ez a rideg pálya se öli ki a jó emberek kebléből, nincs kétségünk benne, hogy ezek a komor férfiak is ellágyulva fognak visszagondolni azokra a halhatatlan érdemekre, melyeket Blaháné a magyar művészet terén szerzett. Valószínű, hogy könnyes szemmel fogják megegyezkválni Blahánét, de hogy megegyezkválják, körülbelül bizonyos. Mert Blaháné nemcsak jubiláns művésznő, hanem jubiláns alperes is.

Íme, a szomorú motívum a hangos jubileumban, mely most oly nagy garral készül. A tremolózó baritonhangok elnémulnak, a koszorúk odakerülnek a becsüls kezébe — s Blaháné megint csak ott fog tartani a jubileum után, ahol a jubileum előtt tartott: ötven éves múlt — ilyen múlt! — után ismét csak arra kényszerítik a megélhetés gondolai, hogy silány, vérszegény komédiákban játsszék a mindennapi kenyérért.

... Így lesz, ha ugyan a jobb érzésünk, a nemzeti becsületérzésünk föl nem támad. De Istennek hála, van rá remény, hogy feltámad: Eötvös Károly, mint budapesti tudósítónk jelenti, a képviselőház egyik legközelebbi ülésén indítványt fog benyújtani azért, hogy Blaháné nemzeti adományt kapjon, még pedig olyat, mely gondtalan megélhetését teljesen biztosítsa. A nagy magyar író hatalmas beszédében

fogja méltatni ennek az istenáldotta talentumnak el nem muló érdemét a nincs kétségünk benne, hogy a t. Ház — mely a magyar kultúra ellen oly sokat vétkezik — most az egyszer egyhangú hódolattal fog meghajolni a félszázados jubileumát ünneplő Blaháné előtt...

— Pop C. István és Vajda Sándor. Vettük a következő sorokat: Tekintetes szerkesztő ur! Pop C. István dr. és Vajda affér című közleményükre van szerencsém önöket értesíteni, hogy a pártértekezleten ilyen ügy nem tárgyalatott, miután köztem és Vajda között soha semmiféle affér, vagy egyéb incidens fel nem merült, tehát nem volt és nem is lehetett elintézendő afférunk, különben a „Tribuná”-nak ezen ügyre vonatkozó közleményei nem felelnek meg a valóságnak. Tisztelettel: Pop C. István dr. országgyűlési képviselő.

— Az első udvari táncestély. Budapesti tudósítónk jelenti: Hagyományos fényben és pompában zajlott le ma este a budai királyi vár termeiben az első udvari táncestély. A háziasszony szerepét Mária Annunziata főhercegnő vitte. A hölgyek kápráztató bál toalettjeiben, remek ékszerekkel, az urak frakkban és egyenruhában jelentek meg. Ott voltak az összes miniszterek, nagyszámú politikusok, főtiszték és mágánok és rövid időre megjelent József főherceg is nejevel, Augustia főhercegnővel. Az első csárdást Mária Annunziata főhercegnő lejtette Csekonics gróffal, mialatt József főherceg a kormány tagjaival beszélgetett. Az első négyes után Mária Annunziata főhercegnő asszony az udvarnál még be nem mutatott hölgyeket fogadta. Az estély folyamán két teremben a vendégeknek teát szolgáltak fel, háromnegyed tizenkét órakor pedig a füzértánc után vacsora volt. Fél egy órakor újból megkezdődött a tánc, bár az eddigi udvari táncestélyek csak éjfélig szoktak tartani.

— A román rendőrség kémei. Brassóbol jelentik: A román rendőrség egy Gebhardt nevű Romániából kiutasított ember feleségét, mikor az Brassóban a romániai vonatra akart ülni, vizsgáztartotta azért, mert az ura ki van tiltva Romániából. Gebhardt, mikor a rendőrség megidézte, okmányokkal igazolta, hogy jogtalanul tiltották ki. Azt is elmondta, hogy mint román alattvalót, hamis utlevéllel csempészték át a határon. A brassói határrendőrség jelentést tett az esetről a belügyminiszternek.

— Az óbudai választás. Budapestről jelentik: Ó-Budán vasárnap mindkét párt jelöltje megtartotta programbeszédét. A függetlenségi párt jelöltje, Botzenhard János dr. a Kórház-utcai iskola tornatermében ismertette vasárnap délelőtti programját. Beszédében főleg a harmadik kerület elhanyagolt közállapotaival foglalkozott. Kijelentette, hogy az önálló bank felállításának feltétlen híve. Utána a függetlenségi-párt megbízásából Apponyi Albert gróf kultuszminiszter szólalt fel. Védelmezte a függetlenségi-pártot az utóbbi időben elhangzott támadásokkal szemben. Megígérte, hogy az általános választójogot a közel jövőben megvalósítják, az egyházakat államilag segíteni fogják és az 1849. XX. törvényeket végrehajtják. Reformálni fogják a középiskolai tanítást is. A beszédet a választók lelkes éljenzessel fogadták. Ballagi Aladár, Nagy Dezső és Németh Imre országgyűlési képviselők felszólalása után a gyűlés véget ért. A Korona vendéglőben ma délután volt az ó-budai ellenzék gyűlése. Szilágyi Károly, fővárosi bizottsági tag jelöltül

Komjáthy Bélát ajánlja. Sándor Pál országgyűlési képviselő, bár politikai ellenfele Komjáthy-nak, az ő jelöltségét támogatja, mert nem bízik a kormányban. Pál Sándor dr. a demokrata párt nevében kéri Ó-Buda polgárságát, hogy ne növelje a mameluk-tábor, hanem az igaz uton járó ellenzék. Komjáthy Béa kijelenti, hogy bár mindig függetlenségi volt, ezt a kormányt nem támogatja. Harcolni fog a választójogért és az adóreform ellen. Lengyel és Bródy Ernő dr. képviselők lelkes beszéd-e után a gyűlés véget ért.

— Elhunyt egyetemi tanár. Budapesti tudósítónk jelenti: Gebhardt Lajos dr. egyetemi tanár, Budapest székesfőváros nyugalmazott tisztifőorvosa vasárnap reggel hosszas szenvedés után Kossuth Lajos-utca 8. szám alatti lakásán 72 éves korában meghalt Gebhardt dr. éveken át volt a Rókus-kórház és a balparti kórházak igazgatója és mikor erről az állásáról leköszönt, megválasztották a székesfőváros tisztifőorvosává. Ezt az állást csak pár évig tölthette be, mert kénytelen volt nyugdíjaztatását kérni. Duszgáz ember volt, de nagyon szerényen élt, takaréksága által vagyona egyre szaporodott, de azt már több mint tíz év óta alig élvezhette.

— A csanádi püspökség Makón. Makórol táviratozzák: A városi képviselőtestület ma tartott ülésén elhatározta, hogy felír a kormányhoz és Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a csanádi püspökségi székhelynek Temesvárról Makóra leendő áthelyezése iránt. A kérelem támogatására felkértek Justh Gyulát, a képviselőház elnökét, Náray Lajos alnőközt és a hatóságokat.

— Letartóztatott tábornok. Nizzából jelentik: Corao venezuelai tábornokot és versenyistálló tulajdonost a párisi ügyészség megbízásából hamisítás vádjára miatt letartóztatták. Állítólag jogtalanul saját céljaira használta fel azon összegeket, amelyek a köztársaság előke hadiszerek vétele céljából reábizott. Corao tagadja ezeket és azt állítja, hogy politikai bosszú áldozata.

— Magyar író sikere külföldön. Budapesti tudósítónk jelenti: Az összes olaszországi lapok rendkívül nagy elismeréssel szólnak Molnár Ferenc: Az örök című vígjátékáról és annak szombat esti turini előadásáról. A legelőkelőbb olasz lap, a Corriere della Sera távirati értesülés alapján számol be arról a pártatlan sikeréről, amelyet a darab kivívott. A turini lapok hosszú cikkekben méltatják a színmű szépségét, a Gazetta del Popolo pedig Molnár Ferenc arcképét is hozza és intervjút közöl egy az íróval folytatott beszélgetésről, amelyben Molnár Ferenc a magyar irodalmi viszonyokat ismerteti meg az olasz közönséggel. A darabot Zacconi és társaiata előbb az összes nagyobb olaszországi színpadokon elő fogja adni, azután pedig elvisei külföldi körutjára is.

— Leégett gőzmalom. A Lipppa közelében lévő Solymos községben vasárnap éjjel hatalmas tűzvész pusztított. Brüger János gőzmalma eddig ismeretlen okokból kigyulladt. A tűz annál veszélyesebb volt, mert a malom szomszédságában lévő liszt-raktárakat a lángok szintén veszélyeztetették. De a radnai és lipppai tűzoltóság még idejekorán kivonult és önfeláldozó munkájával sikerült a tüzet lokalizálni és a szomszédos liszt-raktárakat megmenteni. A kár így is meghaladja a hatvanezer-koronát. A lángok martalékaul esett gőzmalom csak nemrégiben épült. A tűz keletkezésének okát eddig nem sikerült megállapítani.

Nincs kizárva, hogy a tüzet gyújtogatás okozta, de valószínűbb, hogy a malom valamelyik munkás gondatlansága folytán égett le.

— Szociálisták egy községi előjáróságban. Mezőkovácsháza községben e hó 11-én, szombaton volt az előjáró választás, amely a szociálisták agitációja folytán izgatott hangulatban folyt le. Az előjáróság így alakult meg. Bíró: Priskin Mihály, törvénybíró: Füle István, pénztárnok: Róka György, adópénztárnok: Lipták János, kézbesítő esküdt: Schramkó János, gyám: Mikita István, esküdt: Mihály József. Kuliga István volt bíró, aki tizenkét évig szolgált a községet, egy szavazatot sem kapott. Rendkívül érdekes, hogy az előjáróságba beválasztott Lipták Károly és Schramkó János mindketten szociálisták, akiket híveik nagy erőfeszítés árán választottak meg.

— Csalás rendőri segédlettel. Budapestről jelentik: A főkapitányság ma letartóztatott egy rendőrt, aki egy állítólagos hamispénzzel kereskedő csalóbandának volt aktív tagja. Kocsis Imre budapesti kocsmáros, akinek a Ráday-utca 59. szám alatt van kocsmája, Teke Sándor újkécskai parasztgazda és Nagy G. László II. od osztályú rendőr összeálltak, hogy a már nem egészen új módszerrel hiszékeny parasztgazdákat becsapjanak, kevés jó pénzért sok hamispénzt ígérve nekik. Teke vállalta a felhajtó szerepét, Kocsis volt az „eladó.” Nagy G. László pedig a hatóság, amely a vevőket meg és elriasztja. Elsőnek Teke Sándor Jordán Sámuel öcsödi parasztgardát hozta fel Budapestre. Megcsinálták vele az ilyenkor szokásos játékot. A kocsmában elszedtek 2000 korona jó pénzt, hogy tizszer annyi hamis pénzt adnak neki. Teke elindult, hogy Jordánnak átadja a pénzt, de alig ért ki az utcára, rendőr jött, nyakon csípte Tekét, mire Jordán Sámuel elmenekült, hazautazott és otthon nagy bánatában felakasztotta magát. Meg is halt. Hajnal Miklós tiszakürti lakost is felhosta Budapestre; vele ugyanaz a játék folyt, ötszáz koronája bánta meg a játékot. Ő is hazament, de otthon eszébe jutott, hátha becsapták, a rendőr talán nem is volt rendőr? Visszajött és meggyőződött arról, hogy Kocsis és Teke szabadlábban vannak, erre fő jelentést tett a főkapitányságon. A nyomozás hamarosan kiderítette, hogy a rendőr igazi rendőr. Be is vallotta a dolgot, mire a kocsmárossal együtt letartóztatták. Újkécskán pedig a csendőrség elfogta Teke Sándort.

— A lipppai diák sztrájk. Annak idején részletesen foglalkoztunk a lipppai diák sztrájkjal. Mint most lipppai tudósítónk jelenti, a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta a felső kereskedelmi iskola tanári testületének határozatát, amelyvel Peia Miklós, Steinberger Bernát, Leiló Dezső, Vesser János és Tóth Ferenc tanulókat, mint a sztrájk főkolomposait, kizárta az intézetből. A sztrájk alkalmával a diákok szolidaritást fogadnak az esetre, ha bármelyiküket kizárnák az intézetből. Most azonban meggondolták a dolgot és bár szomorúan, de megadásul vették tudomásul a miniszter döntését.

— Egy zsugori hagyatéka. Budapesti tudósítónk jelenti: E hó elején az Óvoda utca egyik háza előtt összeesett egy Böröndi János nevű öreg postadíjnok és mire a mentők megérkeztek, meghalt. Ruhájában negyven fillér készpénzt találtak, mikor azonban a temetésre megérkezett vidéki rokonai átkutatták a díjnok nyomorúságosan berendezett hónapos szobáját, egy fiókban levelet találtak, amelyben Böröndi elmondja, hogy egész életén át éhezett és fázott, de száz korona havi fizetéséből harminc esz-

tendőn keresztül nagy vagyont takarított meg. A vagyont közjegyzői okirathoz egy rokonára hagyta, mivel azonban azt hiszi, hogy a rokona már nincs életben, minden pénzét a mentőkre hagyja, mivel úgy tudja, hogy a mentőegyesületnek nincsen pénze. Ha rokona még él, a hagyaték őt illeti. A rokonok erre a mentőegyesületről kértek pénzt a temetésre, mikor azonban az egyesület megtudta, hogy az egyik rokonnak elsőbbségi joga van a vagyonhoz, nem adott pénzt és nem is érdeklődött a dolog iránt. Ma egy hírlapíró felhívta az ügyre Kovács Aladár dr., a mentőegyesület elnökének figyelmét, aki kijelentette, hogy az elveszettnek hitt örökségnek utána fog nézni és ki fogja deríteni, hogy joga van-e az egyesületnek Bőrdi János hagyatékához.

— Meggyilkolt csendőrtizedes Miskolcraól jelentik: Ózd és Bánhegyes között vasárnap reggel vakmerő rablómerénylet történt. Zsarnai Mihály és Nagy Albert vasgyári hivatalnokok hatvan ezer koronát szállítottak reggel hét órakor kocsin Ózdról Bányaszállásra, hogy abból a munkásokat kifizessék. Rajtuk és a kocsison kívül a kocsin ült még Kabala József csendőrtizedes. Sajóvárkony és Bányaszállás között egy híd alól négy fegyveres alak sűrűtűt adott a kocsin ülőknek. Az egyik golyó a csendőrtizedest találta, aki holtan rogyott össze, a kocsi és Nagy Albert súlyosan megsebesültek. A merénylők most a két hivatalnokot készítették megtámadni amikor a legvisszafogóbb pillanatban a bányaréve—miskolci vonat ott rohogott el a merénylet színhelye mellett. Az utasok a vonatról látva a történetet, meghúzták a vészféket. A vonat megállt és az utasok, a vasúti alkalmazottakkal együtt a megtámadott hivatalnokok védelmére siettek. Mikor a támadók látták, hogy tervük megfúszul, futásnak eredtek és elmenekültek. Valószínű, hogy a merényletet vándor csapások, vagy a vasgyárból elbocsátott munkások követték el. A miskolci csendőrpáncsnok harminc csendőrt küldött ki a nyomozás megajjtása végett. A miskolci királyi ügyészség és a vizsgálóbíró a helyszínére érkeztek. A merénylet áldozatát, Kabala József csendőrtizedest felboncolták.

— Kiskoru szerelem. Budapestről jelentik: Egy tizenkétéves gyermekleány lett tegnap öngyilkossá. Még pedig, mint a házbeliek beszélnek, erősen csalódott szerelemből. Állítólag a kis leányt elcsábította valaki s a csábító elhagyta és a gyermek öngyilkossá lett. Vajon igaz-e ez, azt eddig nem lehetett megállapítani, mert a rendőri sajtóiroda azt jelenti: tettének oka ismeretlen. Csizsák Sámuel péksegéd a Bajza-utca 42. számú házban lakik. Van neki egy Margit nevű tizenkétéves leánykája. Ez a kis leány tegnap a ház második emeletéről leugrott az udvarra és éleveszélyes sérüléseket szenvedett. Kihallgatni nem lehetett, a mentők bevitték a — gyermekkorházba.

— Karamból a lóvasúttal. Fuhrmann Géza 15 éves kocsis ma délelőtt a Karolina utcából kihajította kocsiját és az utcatorkolat előtt elhaladó lóvonatba hajtott bele. A kocsit rudja a lóvonat kocsijának egyik ablakát beverte. Szerencsére az ablaknál nem ült utas s így kárt nem tett senkiben.

— Vonatkisiklás. Rózsahegyéről táviratozzák: Az árvavölgyi vasút Trsztena állomása mellett egy személyvonat kisiklott. A postakocsi összezuhanott és Takács József postakiauz súlyosan megsebesült.

— A csendőrkard áldozata. Máramarosszigetről jelentik: Deák János husz i iparossegéd és ennek bátyja, Deák István közös baka ki az orosz karácsonyi ünnepekre jött haza Kassáról, tegnap este itas állapotban dalolva mentek végig Huszt utcáján. Brindza József csendőrszervező, aki portyázásban volt, felszóllította a Deák testvéreket, hogy ne csináljanak közbetrányt, hanem térjenek csendesen haz. A Deák testvérek erre visszakiáltották, hogy

a csendőr bizony nem fog nekik parancsolni és Deák János hirtelen a gyanúlan csendőrszervezőnek ugrott és megragadta fegyverét, mire bátyja is odasietett és egyesült erővel kiszakították a csendőrre kezéből a fegyvert. Brindza ekkor kirántotta kardját és Deák János fejére, majd kezére több súlyos ütést mért és egy vágással megsebesítette Deák Istvánt is. — Deák János eszméletlenül össze-rogyott; Deák Istvánt pedig a csendőrök letartóztatták. A súlyosan megsebesült Deák Jánost a máramarosszigeti közkorházba szállították, hol Bencsik János vizsgálóbíró kiakarta hallgatni, de az nem tudott kérdéseire felelni. Kassáról ma egy százados hadbíró érkezett Huztra, hogy vizsgálatot indítson, vajjon a fegyvert jogosan, vagy jogtalanul használták-e.

— Egy pap büne. Bukarestből jelentik: Tegnap letartóztatták Florescu lelkészt gyilkosságért. Florescu hónapok óta állásával össze nem egyeztethető életet folytatott. Éjszakákon keresztül derbézolt, s nagyban kártvázott. Mikor saját pénze elfogyott, hozzányúlt az egy ház pénzéhez, s abból is nagy összeget kártvázott el. Tegnapelőtt Rómából egy apáca érkezett Bukarestbe, aki templomépítésre pénzt gyűjt. Az ilyen jövevény mindig a pap vendége, s így az apáca ez alkalommal is Florescu házában szállt meg. A vendég számára, aki lefekvés előtt a papnak nyolcezer frank gyűjtött pénzt adott át megőrzés végett, külön szobát adtak a parochia egyik szárnyában. Florescu mikor a pénzt átvette, borzalmas büne határozta el magát. Megvárta amíg elcsendesik a ház, azután belopódzott az apáca szobájába, s megfojtotta az alvó leányt, majd fejével darabokra vágta, végül a hulladarabokat kivette az utcán kóborló kutyáknak. A rémes tett után vasárnap reggel nyugodtan ment a templomba, amikor egyszerre az első padokban megpillantotta vendégét, az apácát. A véres éjszakán ugyanis a virrasztásban ki merült Florescunét megsajnálta a vendég, s ő maradt ébren a gyermek mellett, míg a pap felesége lefeküdt. Florescu így tudván kívül a saját feleségét gyilkolta meg. A szószéken álló pap, aki erről nem tudott, ájultan esett össze, mikor velt áldozatát a templomban megpillantotta. A gyilkosság csak tegnap került napvilágra, s Florescut nyomban letartóztatták.

— Megmérgezett család. Wolfschmidt Ágoston és családja tegnap este lefekvés előtt teljesen megöltötték kályhájukat kőszénnel, úgy, hogy az izzó parázs elzárta a kályha légvonalát. A kályhából kitóduló szén-gáz az egész családot megmérgezte. Reggel a szomszédok hiába várták, hogy Wolfschmidték, szokásuk szerint, már a kora reggeli órákban távozzanak lakásukról. Midőn a lakásba hatoltak, az egész családot eszméletlen állapotban találták fekvőhelyeiken. A kórházból előhívott Weisz Dávid dr. nyújtotta az első segélyt. Moldován Odön ügyeletes rendőrhadnagy az egész családot a kórházba szállította.

— A férj és a csábító. Párisban most egyébről sem beszélnek, mint arról a házasságtörésről, amelynek egyik főszereplője Brisson Lujza, Brisson ex miniszter leánya. A viruló szépségű asszonyka, aki egy miniszteri tisztviselő felesége, pár héttel ezelőtt halálosan beleszeretett egy főhadnagyba s nem sokkal ezután kedvese lett a csinos katonának. A találkozás igen nehezen ment, mert a féltékeny férj felesége minden lépését ellenőrizte. Négy nap ezelőtt a szerelmes asszonyka azzal a kéréssel állt ura elé, hogy engedje el Lyonba hogy betegen fekvő nagynénjét meglátogassa. A férj készséggel teljesítette felesége kérését, aki még aznap este el is utazott, természetesen a szerelmével, a katonatiszttel. A gyanakvó férj, a szerelmes pár tudtán kívül, ugyancsak felszállt a vonatra. Lyonban a főhadnagy kedvesével együtt az Európa-szállóban bérelt lakást, ugyanoda szállt titokban a férj is. Este ugy tiz óra tájban azután, kopogtattak a szerelmesek ajtaján. Hosszu várakozás után a főhadnagy kinyitotta az ajtót s azután ijegten ugrott vissza. De a férj már bent volt. A kétségbeesett asszony, ura láttára, gyorsan az ágy alá bujt. A mi

niszteri tisztviselő nyugodtan állott a szoba közepén, majd kivette revolverét és így szólt a remegő katonához:

— Ön elcsábította a feleségemet! Vagy írásban adja, hogy feleségül veszi, vagy lelövöm...

A főhadnagy habozás nélkül kiállította az írást, amit a férj nyomban zsebre vágott. Azután így szólt, az ágy felé fordulva:

— Lujza, most már bátran előjöhetsz.

Az asszonyka erre elő is jött, s szégyenkezve állott az ura elé.

A férj pedig felemelte mind a két kezét és megáldotta az új párt, majd kezét fogva volt néjével és a csábítóval, elhagyta a szobát és még az éjjel visszautazott Párisba.

— Öngyilkos tüzérhadnagy. Nagyváradról táviratozzák: Janky Lajos, huszonkét éves tüzérhadnagy, egy nyugalmazott lovassági tábornok fia öngyilkosságot követett el. Tegnap még társai körében ebédelt, azután hazament és lakásába zárkózott. Midőn ma reggel sem jött ki szobájából, takarítónője rosszat sejtve a házbeliek segítségével betörte az ajtót és a fiatal hadnagyot a tükör előtt átlőtt halántékkal találta. A szerencsétlen tiszt levelet hagyott hátra, amelyben szerelmi bánatát adja öngyilkossága okául. Janky sz. reimes volt egy nagyvárad magasarangu állami tisztviselő leányába, akinek szülei azonban ellenezték, hogy leányukat a hadnagy nőül vehesse.

— A kis szökevény. Egy apró emberke állott ma délután a rendőrségen Moldován Odön rendőrhadnagy előtt, akinek minden ékesszólását előkellett szednie, hogy az akaratos, durva lelkű aprósággal megérttesse, hogy a gyermekmenhely nem börtön, ahonnan szökni kell. Gulyás Pál ugyanis tegnap este, az aradi gyermekmenhely épületének második emeletén lévő hálószobájából, négy lepedő: összekötve és azon az utcára ereszkedve, megszökött. Gulyás Pál alig látszik ki a földtől, de oly határozott, bátor a fellépése, kemény, dacos a szava, értelmes a beszéde, hogy zavarba hozza feleleteivel az idősebb embert is. Hazudni pedig úgy hazudik, mintha nyomtatásból olvasná. A rendőrtisztviselő kérdéseire elmondja, hogy szobapajtásával, Karaffa Gyulával eszelte ki a szökés tervét és ketten együtt akarták végre is hajtani. A hálószoba ablakján sűrű vasrács van s a vasrács legfelső négyzetén kerestek utat a szabadba. Gulyás Pál átfert rajta, Karaffa azonban visszacsúszott a szobába. Gulyás felelem nélkül kuszott végig a lepedőn s a körülbelül felemeletnyi magasságról a földre ugrott. Szökését azzal okolta meg, hogy édesanyját akarta látni. De ez nem igaz, mert édesanyja többször meglátogatta őt a menhelyen, melynek szabályai nem tilják szülő és gyermek találkozását. Az intézet gondnoksága, reggel, amint észrevette a szökést, a gyermek keresésére indult. A szolga az utcán csava rogya meg is találta s bevitte a rendőrségre, ahol jórészkönyv felvétele után, a szolgálával visszakiűldték a menhelyre. Egyébként napirandén vannak a menhelyen a szökések, noha a lelenchiz vezetője, é.én Leitner Ernő dr. a legbűnösöb bánásmódban részesíti a gyermekeket.

— Munkások vasárnapja. Az Aradi Nemzeti Szövetség munkásvépző intézménye vasárnap délután tartotta a hetedik szak- és szórakoztató előadását a Weitzer János utcai polgári finiskola dísztermében. Az érdeklődő közönség igen nagy számmal volt jelen. Bittner Béla joghallgató nagy hatással előadott szívalata után a kuructörténelem részleteit ismertették. A legendás idők nagy embereit, történelmi nevezetességű helyeit, emlékeit vetítette Matusik Márton tanár, míg a históriát Berecs Károly tanár adta elő. Az élvezetes előadást hálásan tapsolta meg a közönség. A legközelebbi előadáson a honfoglalás története lesz bemutatva, írásban és képen.

— Társasvacsora Pécskán. A pécskai izraelita hitközség közönsége szombaton, ujonnan megválasztott előjárói tiszteletére társasvacso-
rát rendezett, amelyen a pécskai intelligencia felekezeti különbség nélkül megjelent. A ban

ketten több felköszönő hangzott el. *Iritz Manó* hitközségi elnök a királyné, *Pulitzer Armánd* hitközség elnöke, *Fogel Herman* rabbi helyettes az előjárásra, *Ripp József* közjegyző a hölgyekre mondtak határos felköszöntőket.

— **Megfagyott ember.** *Zsolná* ol jelentik: *Dubecz András* 28 éves sujai lakos munkát ment keresni Csícományba. Miután dolgát elvégezte, jól bepálinkázott és hazafelé indult. Utközben helytelen irányba tévedett és reggelre megfagyva találták meg.

— **Részeg baka garázdálkodása.** Vasárnap este hét órakor az Andrássy-téren sétáló közönség soraiban nagy riadalmat okozott *Triff Juon*, 38. gyalogezredbeli közlegény. Az ittas baka minden ok nélkül belekötött három békésen sétáló urnába és oldalfegyverét kirántva leszurással fenyegette őket. Végre is hajtotta volna gyilkos szándékát, de a megrémült hölgyek sikoltozására a korszón levő közönségből *Pongrácz Sándor* és még néhány urlemberebben megakadályozta. Nagysokára előkerült a sarki rendőr is, aki többek segítségével elvette a hadonászó bakától bajonetjét és bekísérte a rendőrségre, ahol *Moldován Odón* ügyeletes rendőrhadnagy hallgatta ki. A rendőrség értesítésére csakhamar megérkezett az őrző és bevitte a legényt a várba, a hol múltó büntetést fog kapni garázdálkodásáért.

— **Birtokcsere.** Az aradi kir. törvényszék telekönyvében az elmúlt héten a következő tulajdonjogi változásokat jegyezték fel: özv. *Kiss József*né, szül. *Heitz Anasztázia* eladja az aradi 3552. sz. tjkvben felvett Sága Tóházi-utca 7. sz. ház felirását 1000 k.-ért *Török Imrének*. — *Pain Mánya* eladja az aradi 7183. sz. tjkvben felvett szántót 2000 k.-ért dr. *Heitz Nándor* és neje *Horváth Juliánának*. — Az aradmegyei takarékpénztár eladja az aradi 4103. sz. tjkvben felvett *Zimándi-utca* 13. sz. házat 973 k.-ért *Weber János* és neje *Ottinger Jankának*. — *Bartók István* eladja az aradi 5942. sz. tjkvben felvett szántót 1230 k.-ért *Mezei Miklósnak*. — Aradmegyei takarékpénztár eladja az aradi 1286 sz. tjkvben felvett *Trombita-utca* 31. sz. házat 1800 k.-ért *Ruhmann Simon Zsigmond* és neje *Stern Bertának*. — *Bertók István* elad az aradi 5747. sz. tjkvben felvett ingatlanokból 2 szántót 2400 k.-ért *Arszenov Szávának*. — *Kurticsán György* eladja az aradi 5326. sz. tjkvben felvett szántót 3400 k.-ért dr. *Heitz Nándor* és neje *Horváth Juliánának*. — *Juhász Ferenc* és neje *Blaheta Josefa* eladják az aradi 7251. sz. tjkvben felvett *Miklósnak* üres telket 940 k.-ért *Grogliott Jakab* és neje *Schmidt Rozáliának*.

— **Rum compositio** 1 literhez 20 kr. *Lilör* aroma 1 literhez 30 kr. *Vojtek* és *Weisz*nál. 191

IDEGENEK ARADON.

— Január 13. —

Központi-szálloda. *Margittay Dezső* birtokos Besztercebánya. — *Komlóssy Emma* színművész Budapest. — *László Domokos* kir. kulturmérnök Nagyvárad. — *Hanyi Gyula* jószágfelügyelő Pankota. — *Csalován Péter* tanító Nagykomlós. — *Metal Gyula* birtokos Buttyin. — *Beck Adolf* cégvezető Budapest. — *Roman Demeter* tanító Máriaadna. — *Hataren Mita* ügyvédjelölt Világos. — *Popesku N. dr. Nadab.* — *Baruch Miksa* kereskedő Temesvár. — *Rotberger Vilmos* kereskedő Budapest. — *Deutsch Ernő* gyáros N.-Szt.-Miklós. — *Sebők Jenő* dr. fogalmazó Budapest. — *Thein Viktor* cégvezető Budapest. — *Reich Henrik* utazó Bécs. — *Lang Emil* utazó Bécs. — *Unger Manó* utazó Budapest. — *Grünberg Lajos* utazó Budapest. — *Grósz Lipót* utazó Budapest. — *Glück Henrik* utazó Budapest. — *Deutsch Vilmos* utazó Gyulafehérvár. — *Deutsch Zs.* utazó Gyula. — *Muntyán Kornél* utazó Temesvár. — *Löwy József* utazó Budapest. — *Fischer Ignác* utazó Budapest. — *Rosenberg Frigyes* utazó Budapest. — *Kohn Albert* utazó Budapest. — *Alföldi Dezső* utazó Budapest. — *Fehér Kereszt-szálloda.* *Br. Nyéky Ilonka* birtokos M. Dombegyháza. — *Kiss Vilmos* jegyző

Kevermes. — *Pásztor János* birtokos és családja Szeged. — *Zsulán János* és családja Kurtics. — *Geréb János* országgyűlési képviselő Budapest. — *Orley János* kir. iparfelügyelő Budapest. — *Reinhardt Kornél* magánzó Besztercebánya. — *Hügel Ottó* gyárigazgató Fiume. — *Máncsél Sándor* mérnök Trieszt. — *Krulics Vilmos* igazgató és családja Trieszt. — *Toldi Balázs* birtokos Baja. — *Stoller Pál* főmérnök Eszék. — *Patak János* főmérnök Eszék. — *Boglucz Károly* gazdálkodó Szigetvár. — *Kotlan Lajos* pénztárnok és neje *Nyitra.* — *Strasser Sándor* kereskedő Grác. — *Garay Alfréd* fogalmazó és neje *Temesvár.* — *Bécezi Aladár* hivatalnok Nagyvárad. — *Keller Manó* kereskedő és családja Ungvár. — *Muray Géza* tisztviselő Pápa. — *Vajda Jenő* tűzerőnkéntes Temesvár. — *Székely Ignác* fa kereskedő Zám. — *Zádor Gyula* szállodás Szerajevó. — *Neufeld Ernő* kereskedő Szerajevó. — *Luria Ákos* jegyzősegéd és családja B.-Csaba. — *Szekendy Sándorné* birtokos Székelyhid. — *Szölár György* gyáros Besztercebánya. — *Grenczer József* kereskedő és családja Szarvas. — *Várad Géza* tisztviselő és neje *Fogarás.* — *Róna Henrik* utazó Budapest. — *Aczél Márton* utazó Budapest. — *Schwarz Mihály* utazó Budapest. — *Landau Herman* utazó Budapest. — *Schwarz Áron* utazó Budapest. — *Eckstein Arnold* utazó Budapest. — *Déri Andor* utazó Budapest. — *Roman Bernát* utazó Bécs. — *Márkus Károly* utazó Bécs. — *Leichtág Sándor* utazó Bécs. — *Mann Herman* utazó Bécs. — *Mandel Manó* utazó Nagyvárad.

Vass-szálloda. *Szekula Axent* és családja Világos. — *Kontz Albert* birtokos M. Igen. — *Konsz Zsigmond* bérlő M. Igen. — *Friedmann Gyula* utazó Bécs. — *Fodor Géza* utazó Budapest. — *Hoffmann Jenő* utazó Budapest. — *Vere Antal* utazó Budapest. — *Szegedi József* iparos Hatvan. — *Szántó Lajos* építész Veresmaróth. — *Szobolya János* gazda Békés. — *Gerendasy Jenő* utazó Budapest. — *Weisz Márton* borkereskedő Vásárhely.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 13.

Kevés forgalom, 10 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként zártak

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	12.65—12.66	12.54—12.55
Buza októberre . . .	10.67—10.68	10.54—10.55
Zab áprilisra . . .	8.25—8.26	8.19—8.20
Rozs áprilisra . . .	11.24—11.25	11.16—11.17
Tengeri májusra . . .	7.02—7.03	6.94—6.95

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	639 75
Magyar hitelrészvény	770 25

Nemzeti Színház.

Redd, 1908. évi január hó 14-én:

B, bérlet.

B) bérlet.

A neántsvirág.

Operette 4 felvonásban. Írták: H. Meilhac és A. Milaud. Zenéjét szerző: Hervé. Fordította: Evva Lajos és Rákosi Viktor.

SZEMÉLYEK:

Denise	Kállay Jolán	Fernand	Paludi K.
Chateau gróf	Várnai Jenő	Lorio örmester	Szathmári Á.
Színigazgató	Kulcsár L.	Fejedelemlő	Benkőné P.
Celestin	Leővey Leo.	Corina	Kun Irén.

Készlet este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma kedden, 1908. január hó 14-én

Műsor:

1. Grófnő és cigány.
2. Jégvilág Norvégiában.
3. Tűz a hajón.
4. Liverpooli akadályverseny.
5. Karácsonyi álom.
6. Spanyol táncosnők.
7. Egy rakoncátlan groom.
8. Egy amerikai lincselés.

Előadás kezdete 5, 6 és fél, 8 és fél órakor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara látszik.

Holnap, szerdán, teljesen új műsor.

NYILTTÉR.*

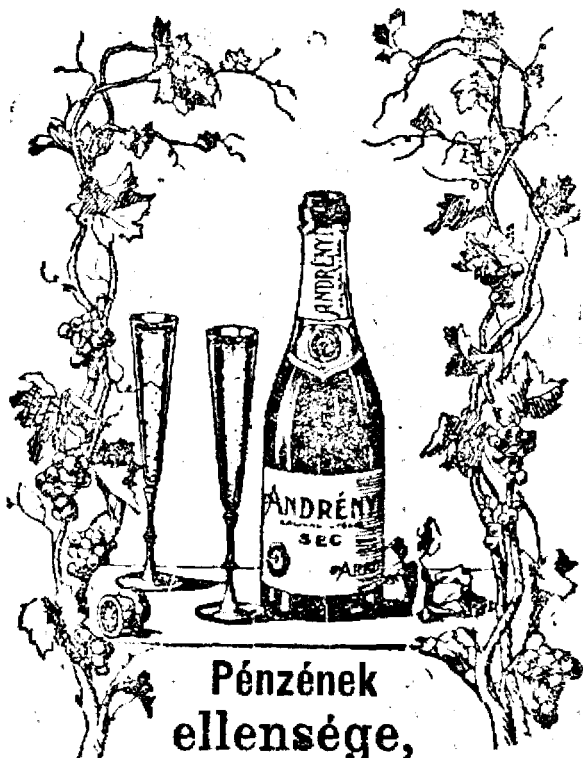
Dr. Krenner Zoltán

ügyvédi irodáját

Luther Márton-tér 2. sz. alatt

Suciu házban, szemben a törvényszéki palotával 632

megnyitotta.

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Mindaddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér " 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 2451

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és droguériában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárban

Névjegyek
Báli meghívók
Esküvői meghívók
Belépti jegyek

nagy választékban és mér-
sékelt árban kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Szakavatott
ruha-varrónő

jobb házakban kíván foglalko-
zást találni mérsékelt napidíj
mellett. Bővebbet szíveségből

Grünberger és társa

üzletében 631

Forray-utca 3. szám.

846—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az
1881. évi LX. t.-c. 102. §-a érte-
lmében ezennel közhírré teszi, hogy
a budapesti kir. keresk. és váltó-
törvényszéknek 1907. évi 11300.
számu végzése következtében, Dr.
Krausz Béla budapesti ügyvéd ál-
tal képviselt Kállai Lajos buda-
pesti cég javára, Grossán János
és neje Gavris Magdolna világosi
lakosok ellen 6000 kor. s jár. ere-
jéig 1907. évi február hó 8-án fo-
ganatosított kielégítési végrehajtás
útján lefoglalt és 6000 koronára
becsült következő ingóságok, u.
m.: cséplőgép nyilvános árveré-
sen eladatnak.

Mely árverésnek a világosi kir.
járásbíróság 1907. évi V. 50/1.
számu végzése folytán 6000 kor.
tőkekövetelés, ennek 1906. évi de-
cember hó 1. napjától járó 6% ka-
matai, 1/2% váltódíj és eddig össze-
sen 154 kor. 50 fillérben bíróság
már megállapított költségek ere-
jéig, Világos községben, végrehaj-

tást szenvedettek házánál leendő
megtartására 1908. évi január hó 21-ik
napjának délutáni 1/3 órája ha-
táridőül kitűzetik és ahhoz a
venni szándékozók ezennel oly
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy
az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai ér-
telmében készpénzfizetés mellett, a
legtöbbet ígérőnek, szükség esetén
becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő
ingóságokat mások is le és felül-
foglaltatták és azokra kielégítési
jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. érte-
lmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világoson, 1907. évi dec-
ember hó 29. napján.

Ihuránszky Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

633

Aradi ipartestület mint iparhatóság.

1907. szám.

Hirdetmény.

Az ipartestületi békéltető bizott-
ság segéd tagjai választására 1908.
január 12-ének d. e. 9 óráját az
ipartestület helyiségébe kitűzöm
és a választás megejtésére az ipa-
ros segédek meghívom.

Választói jog gyakorolhatásá-
nak igazolására a munkakönyv
szolgál.

Választói névjegyzék az ipar-
testületben közszemlére kitétetett,
a jegyzékből kimaradó segéd fel-
vételét írásban kérelmezheti.

Arad, 1907. évi december hó
21. napján.

Dr. Varjassy Lajos,
iparhatósági bíró.

Városi s megyei telefon 509.

P É N Z

a legolcsóbban és leggyorsabban
földekre és városi házakra **amortisa-
tióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közv. titó iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség
megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők
alkalmazást kaphatnak.

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési
módozatok mellett eladok.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Érdeklődésért kérjük a hirdetés alatt
név és címre hivatkozni.

Az apró hirdetések díja 100 fillér.

Érdeklődésért kérjük a hirdetés alatt
név és címre hivatkozni.

Telefon szám: 151

Ezen rovatban minden szöveges
hirdetésnek ára 4 fillér, vastagabb
betűkkel 8 fillér. — Cselekedet kereső
vagy cselekedet ajánló apró hirde-
tes 20 szögig 50 fillér, minden további
szöveg 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapot
50-60 fillérért és 1 koronáért kap-
tok lapunk állandó helyén.

Aki

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
rabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

Akinek

ismerettség hiány

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

mindenféle vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Toilette Moderne

a legjobb és legolcsóbb eredeti
francia divatlap füzeteként 1 kor.
20 fillérért kapható **Ingyen** 1. és
Fia könyvkereskedésében Arad,
Weitzer János-utca. 201

Kiadó

egy terem mellékhelyiségekkel
klub esetleg irodahelyiségeknek a
Szabadság-tér legforgalmasabb he-
lyén. Bővebbet a kiadóhivatalban.

486

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható
árban árusítok ki. **Kerpel Izsó**
könyv-, zenemű- és papírkereke-
dése, Arad. 212

Angyal-utca 20a. sz.

alatt egy szatócs-üzlet lakással
együtt kiadó.

Jó karban lévő

kisebb pénzeszköz megvételre
kerestetik.

Intelligens

őzv. urinónél jó házi koszt kapható.
Bővebbet Tóköly-tér 4. földszint,
ajtó 8.

Használt de jó karban lévő

íróasztalok megvételre kerestetnek.
Cím a kiadóban.

A csanádi palota

közelében egy üres pince bérbe-
vételre kerestetik. Bővebbet a ki-
adóban.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

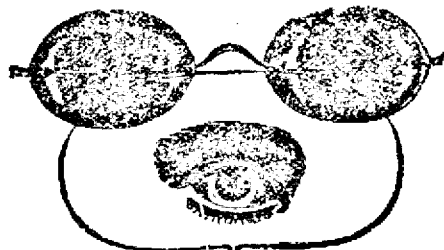
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Blad és javít mindennemű órákat két
évi jótállás mellett a legolcsóbb áron.
Raktáron tart mindennemű színházi látcsö-
veket a legkülönbözőbb kiállításban, leg-
finomabb lorgnettek, orrcsipek és szem-
üvegek arany, ezüst, nickel és tekenő-
béká csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, bor, must és szesz részére, to-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsipek or-
vosi rendelet szerint azonnal kö-
szítettnek.

BRAUN EDE tűzifaraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tűzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

375

Köhögés

Rekedtség

Elnyálkásodás

ellen páratlan jó hatású szer a

TUSINÁL CZUKORKA

ára egy nagy doboznak 60 fillér

Idegesség

Vérszegénység

Soványtság

ellen elismert kitűnő hatású szer a

Dr. DURÁN-féle száraz

MALÁTA KIVONAT.

E kiváló hatású tápszer különösen hizlító kuránál
legjobban bevált. Rendkívül kellemes ízénél fogva a
gyermek is örömmel veszik be. Bevehető az **tejbe**,
kávéba, **levesbe**, **theába**, **borba**, stb. ára egy
nagy üvegnek **2 korona**.

Egyedüli főraktár:

241

HAJOS ARPAD gyógyszerárán

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben.

egy jó karban lévő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

242 TELEFON 242

Villanycsengő

javitásokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szaksze-
rüen eszközöl 261

Kalmár József

Arad, Salacz-utca 2.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
altával **raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem**,
melyből a legszebb és legjobb
kivitelű 581

uri és hölgy cipőket

készítek,
miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Vevők és bérbevevők

semmitféle jutalékot

nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,

vagy a városi kávéház.

Eszközöl szállodák, vendéglők,
földek, szállók, házak bér- és ela-
dását, valamint borok és szeszes
italok eladását. — Ugyszinte

amortisációs kölcsönök

a legolcsóbb kamat mellett kiesz-
köziesét előleg nélkül, ehhez csak
a birtokiv és telekkönyvi kivonat
kell. — Több emeletes magán- és
bérház 8-10%-ot jövedelmező, ol-
csón és kedvező feltételek mellett
eladók. — Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás. 381